Է· ՏԱՐԻ 1849 — ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 5 ԱՐԵԳ 4382 – Հ·Տ· 13 ՄԱՐՏ 1890 – Ն·Տ· 25 ՄԱՐՏ 1890 – ՀԻՃՐ· 3 ՇԱԲԱՆ 1307 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ԻՆՉ ԻՆՉ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده آره‌ولك
غزته‌سی اداره‌سی

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ· Պոլսոյ համար	տարին	160
» »	»	80
» »	»	40
Գաւառաց »	»	200
» »	»	100
Օտար երկիրներ		56
» »	[illegible] »	28

[illegible]

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ· ՊՈԼԻՍ, 13 ՄԱՐՏ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԶՕՐԱՎԱՐ ՔԱՓՐԻՎԻ

Զօրավար Կէօրկ ֆօն Քափրիվի տէ Քափրէրա տէ Մօնթէքուքուլի, Գերմանիոյ նոր Նախարարապետն, 1831ին ծնեալ, 59 տարեկան է այժմ. Իւր հայր, իտալեան նշանաւոր գերդաստանէ մը սերեալ, դատաւոր էր Պրուսիոյ բարձրագոյն ատենին, և Քափրիվի երիտասարդութիւնը լուրջ և խստաբարոյ միջավայրի մը մէջ անցաւ. Քափրիվի Վէրտէրեան կրթարանին մէջ ուսանելով, 18 տարեկանին մէջ զինուորական ծառայութեան մտաւ, յառաջացաւ, իւր հմտալից աշխատութեանց և բարւոք ծառայութեանց ի վարձատրութիւն. 1864ին Դանիոյ դէմ և 1866ին Աւստրիոյ դէմ մղեալ պատերազմաց մէջ նշանաւոր հանդիսացաւ, և 1870ին սպայակոյտի պետ եղաւ Ժ զօրաբանակին, որոյ հրամատարն էր Վոյցրեց, և Մէցի ճակատամարտներուն մասնակցելէ ետքը, Լուարի ֆրանսական բանակաց դէմ տարուած յաղթութեանց մէջ ևս երևելի բաժին մ'ունեցաւ. 1883ին Մէցի 30րդ զօրաբաժնին հրամատար անուանեցաւ, և 1884ին ծովային նախարար եղաւ, երբ հարկ եղաւ հրաժարումն Պ· ֆօն Ստօշի, որ Պիսմարք իշխանի կարգ մը խորհրդոց հակառակելով՝ ազատական կուսակցութեան մարդն եղած էր, և Երկաթեայ Նախարարապետին բարկութիւնն հրաւիրած իւր վրայ. Ծովային գործոց վարչութեան մէջ Զօր· Քափրիվի տարօրինակ յաջողութիւն ցոյց տուաւ. Նաւային սպայք զարմացան՝ քիչ ժամանակի մէջ ծովային գործոց ա'յնչափ հմտութիւն և կայսերական նորահաստատ նաւատորմի պետի մը ա'յնչափ կատարեալ գիտակցութիւն տեսնելով երկուան ցամաքային զօրավարին քով. Երբ Վիլհէլմ Բ· կայսր բանակին բարձրագոյն հրամատարութիւններն «երիտասարդացնել» ձեռնարկեց, 58 ամեայ Զօր· Քափրիվի իւր գործունէութեամբ ու կորովամտութեամբ շատ երիտասարդ թուեցաւ իրեն, և հետևաբար Ժ զօրաբանակին հրամատարութիւնն անոր յանձնեց, մանաւանդ որ Զօր· Քափրիվի ինչ ինչ պարագայից բերմամբ իւր նախկին վիճակը վերստանալու փափաք կը ցուցնէր.

Անցեալ աշնան Հանովերի և Վէսթֆալիոյ զօրաբանակները մեծ ռազմափորձեր ըրին, այսինքն՝ իրարու դէմ կեղծ պատերազմ մղեցին, անծուխ վառօդով և այլ նորութեամբք, և այս առթիւ երիտասարդ կայսրը պատեհութիւն ունեցաւ Քափրիվի զօրավարին բնաւորութիւնն աւելի մօտէն ուսումնասիրելու. Մեծն Ֆրետերիկ Տէրութեան արտաքին գործոց վարչութիւնը զօրապետի յանձնել նախամեծար կը դատէր, խորհելով թէ զօրապետ մը աւելի վտանգելի է, քանի որ մօտէն գիտէ թէ մինչև ո՛ւր կարող է յառաջանալ իւր ետևէ գտնուող բանակաւ.

Բայց թէև առաջնակարգ զօրական, Քափրիվի զօրապետ աւելի բան մ'է. Իւր անձնական երևոյթէն դատելով, զօրաւոր կամեցողութեան տէր մէկը կը թուի. Հարաւային բնաւորութեան ջերմութիւնն հիւսիսային բնաւորութեան տոկունութեան հետ կը միացնէ իւր վրայ. Գերմանիոյ նոր Նախարարապետը կատարեալ Տևտոն մ'է իւր յաղթանդամ կազմուածով, որով Պիսմարք իշխանին չափ կը նմանի իւր խոշորութեամբ, իւր լայն ուսերով, իւր հոյակապ դէմքով, սրաթափանց նայուածքով, հաստատուն գլխով, պռստած յօնքերով, վերջապէս արիւն և երկաթ շնչող ընդհանուր գծագծերով, զորս կը մեղմացնէ ԺԹ դարու պետական մարդու կենսաղագէտ քաղաքավարութիւնը.

Լաւ բայց քիչ խօսող մարդ մ'է Քափրիվի, որպէս ցոյց տուաւ ծովային նախարարութեան միջոցին Ռայխսթակի մէջ, ուր այս առթիւ մօտէն ծանօթացաւ խորհրդարանական վարչութեան հանգամանաց.

Զօր· Քափրիվի Պիսմարք իշխանին «մասնակի յաջորդը» պիտի լինի, որովհետև միայն Գերմանիոյ նախարարապետութիւնն և Բրուսիոյ նախարարաց խորհրդոյ գահերէցութիւնը պիտի ստանձնէ, ուրիշի մը թողլով Բրուսիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան պաշտօնը. Բրուսիոյ արտաքին գործոց նախարարին պաշտօնն է Գերմանիոյ ուրիշ Պետութեանց հետ Բրուսիոյ յարաբերութիւնները վարել, մինչ Գերմանիայէն դուրս գտնուող ամեն Պետութեանց հետ Բրուսիոյ յարաբերութիւնք Գերմանիոյ Նախարարապետին իրաւասութեան ներքև կը գտնուին.

ԻՆՉՈ՞Ւ ՀՐԱԺԱՐԵՑԱՒ ՊԻՍՄԱՐՔ

Առաջին օրէն ըսինք թէ Պիսմարք իշխանի հրաժարման պատճառք ներքին քաղաքականութենէն աւելի ծագում կ'առնուն և վերաբերութիւն չունին արտաքին աշխարհավարութեան հետ.

Գերմանական, անգլիական և ֆրանսական լրագիրք որք երկար բարակ կը բացատրեն Երկաթեայ Նախարարապետին հրաժարականն, համամիտ են սա կէտի վրայ թէ ներքին խնդիրներէն ծագում առած է.

Նախ և առաջ, ծերունի Նախարարապետին և երիտասարդ կայսեր միջև թաքուն հակառակութիւն մը կար Ֆրետերիկ կայսեր Օրագրութեան հրատարակուելէն և Տքթ· Կէֆքընի դատաստանի քաշուելէն ի վեր. Պիսմարք այդ Օրագրութեան դէմ առ Վիլհէլմ Բ· նամակ մը գրելով Ֆրետերիկ կայսեր նկատմամբ քիչ մը անզգոյշ լեզուաւ խօսած էր. Նամակն հրատարակեցաւ, և շատ խնդիր յարոյց. Թո՛յլ կ'ըսէ թէ Վիլհէլմ Բ· երբեք չներեց իշխանին այսպիսի նամակ մը գրելն.

Երկրորդ, Պիսմարք կը փափաքէր որ իւր որդին օր մը իրեն յաջորդէր. Այս բան կրնար պատահիլ Վիլհէլմ Ա· կայսեր օրով. Բայց Վիլհէլմ Բ· այն գաղափարէն չէր, բան մը զոր ցաւով դիտեց Պիսմարք իշխան. Գերմանիոյ մէջ գաղտնիք մը չէ թէ Վալտերզէեան ազդեցութիւնն հաշտ եւ հաւան չէր Պիսմարքեան ազդեցութեան հետ.

Երրորդ, Վիլհէլմ Բ· կը փափաքէր ինք լինել իւր Նախարարապետն, անձամբ վարել երկրին արտաքին յարաբերութիւններն. Երեք տարի յառաջ Պիսմարք ինքն իսկ գուշակեց զայս, ըսելով թէ «Վիլհէլմ իշխան ինք պիտի լինէր իւր Նախարարապետը». Մեծունի Նախարարապետն հետ թարգման մը չէր կրնար լինել երիտասարդ կայսեր ձեռաց մէջ.

Չորրորդ, Նոր Ռայխսթակին մէջ կառավարական մեծամասնութիւնն անհետ եղած է. Պիսմարք երկիրը չէր կրնար կառավարել Արմատականաց և Ընկերվարականաց աջակցութեամբ. Արդ Ռայխսթակին մէջ, կաթոլիկ կուսակցութիւն ո'ր կողմն յարի, այն կողմը մեծամասնութիւն պիտի կազմէ. Պէտք էր կաթոլիկ կուսակցութիւնը պահպանողական կուսակցութեան հետ դաշնակցել. Պ· Վինտհօրսթ, կաթոլիկ կուսակցապետը, Պիսմարք իշխանին հետ բանակցեցաւ. Կ'ըսուի թէ պայման դրեր է որ ճիզուիթք վերստին ընդունուին ի Գերմանիա և Պապին աշխարհային իշխանութիւնը կամ գէթ անկախութիւնն ո՛ և է ձևով վերահաստատի. Պիսմարք կրօնային խնդրոց վրայ կաթոլիկ կուսակցութեան կարգ մը զիջումներ ըրած է, բայց աւելի յառաջ երթալ չուզեր. Պիսմարք, եթէ կայսրն իրեն հետ ունենար, կրնար ջախջախել Ռայխսթակին ընդդիմութիւնն. Եթէ Ռայխսթակն իրեն հետ ունենար, կրնար համոզել կայսրը. Բայց ո՛չ մին իւր կողմն ունի և ծերութիւնն ու յոգնածութիւնը վրայ գալով, յոգնեցուցած և ձանձրացուցած են զինք.

Հինգերորդ, Պիսմարք կը պահանջէր որ մէն մի նախարար իւր տեղեկագրերն առ կայսրն մատուցանելէ յառաջ իրեն ուղղէր իբրև Նախարարապետի. Վիլհէլմ Բ· պահանջեց որ վերջ տրուի այս կացութեան, և ամեն նախարար ուղղակի իրեն հետ հաղորդակցի. Պիսմարք իւր իշխանութեան և իւր ազդեցութեան նուազում մը համարելով զայս, փութացուց իւր հրաժարը.

Քանի որ ստոյգ է թէ կոմս Հէրպէրթ Պիսմարք ևս վերջնապէս կը հրաժարի, կ'երևի թէ միայն յոգնած նախարարապետ մը չէ որ գործէ կը քաշուի, այլ բովանդակ Պիսմարքեան գերդաստանը գործադուլ կ'ընէ Հոէնձոլլըրնեան գերդաստանին հանդէպ.

ՄԱՃԱՌԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔ Պ· ԹԻՍԱՅԻ

Ֆրանսական լրագիրք ուշագրաւ զուգադիպութիւն կը համարին որ Երրեակ Նիզակակցութեան երեք մեծ սիւներն և Եւրոպիոյ երեք գլխաւոր հակաֆրանսական աշխարհավարներն, Անտրաշի, Թիսա և Պիսմարք, մի և նոյն ժամանակ կը հեռանան քաղաքական ասպարէզէն մէկ մէկ կերպիւ. Իրաւ, Պ· Քրիսփի կը մնայ. Բայց, Թօնքինի պէս, Քրիսփի ևս quantité négligeable (զանց առնելի քանակութիւն) կը նկատեն շատ մը Ֆրանսացիք.

Թանին Վիեննայի Թղթակիցն հետաքրքրաշարժ տեղեկութիւններ կուտայ Պ· Թիսայի ներքին և հանրային կենաց վրայ.

Պատմութիւնը պիտի վկայէ թէ Պ· Քոլոման Թիսա դարուս կարողագոյն պետական մարդերէն մին եղած է. Մեծութեան յատկանիշերէն ո'չ մին ունի, բաց ի համեստութենէ և անձնիշխանութենէ. Փայլուն ատենաբան չէ, ընդարձակ գաղափարներու տէր չէ, և քաղաքական կենաց մէջ աչքի զարնող նորութիւն մը չէ մուծած. Ֆիզիքապէս, տկար ծերունւոյ մը երևոյթն ունի, կորաքամակ, սպիտակ մօրուքով և խոշոր ակնոցներով, մինչ 59 տարեկան է միայն, համակակից Ֆրանց Յովսէփ կայսեր, որ կայտառ է տակաւին. Իւր գաղափարներով, կենցաղավարութեան եղանակաւ և բնաւորութեամբ Պ· Թիսա բնաւ չի նմանիր Մաճառաց մեծագոյն մասին. Կալվինական բողոքական է, ազատական է, պարզասէր և սակաւապէտ միջնակարգ քաղաքացի մ'է, որ համեստ կ'ապրի, գլխովին աննման յանդուգն, զուարճասէր, առատաձեռն և շռայլ Մաճառ ազնուականներուն, զորս փափուկ այլ հաստատուն ձեռքով մը կառավարեց ընդ երկար. Ամեն երեկոյ ժամ 6ին կը տեսնէք զՊ· Թիսա Ազատական Ակմբին մէջ, ուր թուղթ կը խաղայ հանդիպած մարդուն հետ՝ խաղը 25 փարայի. Ժամ 8ին տուն կ'երթայ, և այլ ևս դուրս չելներ և մարդ չի տեսներ մինչև յաջորդ առաւօտ. Նիստացոյցը Նախարարապետին յատկացուցած է երկու հազար Օսմ· ոսկիէ աւելի գումար մը սեղանի ծախուց համար, բայց Պ· Թիսա տարին մէկ անգամ միայն պաշտօնական հացկերոյթ կուտայ, և ուրիշ սեղան, հանդէս կամ երեկոյթ չի տար տարին ի բուն. Ընդդիմադիր կուսակցութիւնը բազմիցս դիտողութիւն ըրաւ թէ «Այս ի՛նչ կծծութիւն է. ամօթ չէ՞. Ազգին դրամն առնուլ հացկերոյթներ տալու համար, և այսչափ ժլատօրէն գործածել». Պ· Թիսա ականջ չի կախեր. Պատասխան իսկ չի տար. Աւելին կայ. Թէև 15 տարիէ հետէ Նախարարապետ, Պ· Թիսա երբեք կառք չունեցաւ. Հասարակաց կառք մը կը վարձէ մէկ տարուան համար, ու . . . պրծա՛ւ. Եւ երկար ժամանակ իւր վարձած կառքն ու կառապանը տեսակին մէջ ամենէն խեղճերն էին. Տիկին Թիսա բազմիցս գանգատեցաւ կառապանին անքաղաքավարութենէն. Ի՞նչ կը պատասխանէր Պ· Թիսա, «Այո՛, իրաւունք ունիք. բայց ի՞նչ ընեմ. խե՛ղճ Շնայտեր, եթէ յըսուի որ ճամբայ տուեր եմ, ո՞վ այլ ևս անոր երեսը կը նայի, ո՞վ անոր կառքը կը նստի». Անտրաշիի իմաստալից բառախաղերն և Ֆերէնց Տէաքի պատգամաձև զրուցուածքն հասարակաց բերնին մէջ են. Իսկ Պ· Թիսայի վրայ զրուցուածը սա է միայն թէ տարբերութիւն չունի պարկեշտ Խոջէ մը, որ խնայողական փոքրիկ հնարքները մեծամաց ծիծաղը կը շարժեն.

* *

Բայց Պ· Թիսա ձիրքեր ալ ունի որք ծիծաղ չեն շարժեր. Դիւրաւ չի խօստանար, բայց խօստումը կը գործադրէ անպատճառ. Ձեռքի տակէ շատ կարօտներ կ'օգնէ. Իւր անհատական և ընտանեկան կեանք անստգիւտ է բոլորովին. Ճշմարիտ տիպար մ'է ընտանեաց հօր և օրինակելի ամուսին. Քէն չի պահեր. Այնչափ հաւատարիմ է բարեկամութեան մէջ որ շատ անգամ իւր անարատ պարկեշտութեան քօղին ներքև կը հովանաւորէր կը պաշտպանէր պաշտօնեաններ, որք չարաչար գործածեր էին վարչապետին բարեկամական վստահութիւնն. Այս բարեմասնութեանց շնորհիւ է որ սակաւախօս, պարզասէր, բարոյալից և խնայասէր Թիսա հանրային վստահութեան և համարման արժանացած է այնպիսի ազգի մը մէջ որ խօսքի և դրամի շռայլութիւնն հաւասարապէս կը սիրէ, որ պերճութենէ կ'ախորժի, և բարուց մասին թոյլ է քիչ մը.

Պ· Թիսա Նախարարապետ եղաւ 1875ին, քաղաքական և ելմտական յոյժ չփոթ վիճակի մը մէջ. Կոմս Անտրաշի, քառամեայ նախարարապետութեան փայլուն շրջանէ մը ետքը, Վիեննա գացած էր իբրև Նախարարապետ և արտաքին գործոց նախարար Աւստրիոյ-Հունգարիոյ. Երեք նախարարապետներ ի Փեշթա իրարու յաջորդած էին առանց խորհրդարանական մեծամասնութեան տիրանալու. Պ· Թիսա 1848ի մաճառական մեծ շարժման մասնակից չգտնուելով, ժողովրդեան պաշտած անձնաւորութեանց կարգէն չէր, և այնպիսի աննշան մարդ մը կոչելով ի Նախարարապետութիւն, աւստրիեան Արքունիքը կը յուսար խոնարհեցնել Հունգարիոյ գլուխն, և 1867ին հաստատեալ աւստրիւմաճառ երկակ Սահմանադրութեան յարգը կոտրել. Եւ իրօք, Թուրքիոյ և Սերպիոյ և յետոյ Թուրքիոյ և Ռուսիոյ պատերազմաց միջոցին թուրքասէր մաճառ ազգը չարաչար հարուածեց Պ· Թիսայի քաղաքականութիւնը, զոր հակազգային կը նկատէր, քանի որ չէր փութար յօգնութիւն Թուրքիոյ և քանի որ կը յանդգնէր զՊոսնա-Հէրսէք զատել օսմ· վարչութենէն. Ժամանակ անցնելով Մաճառք համոզուեցան թէ այս երկու մաճառ վարչապետք, Անտրաշի և Թիսա, ամեն բան լաւ տնօրինած էին յիշեալ քաղաքական տագնապին մէջ. Բայց Թիսա թէ' իւր ազգէն կը զրպարտուէր և թէ Աւստրիացիներէն. Աւստրուհի և մաճառուհի բարձր դասու տիկնայք ևս կծու դիտողութեամբք կը հետնէին Պ· Թիսայի կալվինականութիւնն և կենցաղագիտութեան ու ասպնջականութեան պակասութիւնը. Տիկին Թիսա դահլիճ (salon) չունէր, այսինքն՝ պարահրական ընդունելութիւններ չէր ըներ, և Պ· Թիսա խնճոյքներ ու երեկոյթներ չէր տար. Գլխովին անտարբեր էր պաշտօնական մեծութեան ու փառաց, կարևորութիւն չէր տար պատուանշաններու, փոքրիկ քաղաքավարական պարտաւորութիւններու մասին բոլորովին անհոգ էր, ինչպէս են այցաքարտեր ղրկել զանազան առիթներով, փողոցի և ժողովի մէջ ասոր անոր բարևներ տալ. Վերջապէս, չարաչար զանց կ'առնուր բոլոր այն ընկերային փոքրիկ հնարքներ որով ամեն երկրի մէջ Նախարարք կը ջանան բարեկամներ շահիլ և հասարակաց համարումը վայելել.

*

Եւ ա՛յս մարդն էր ահա որ տասնեհինգ տարի ամենայն բարեկարգութեամբ կառավարեց աշխարհի ամենէն խռովասէր, ամենէն անդուսպ ազգերէն մին. Դաստիարակութեան, ճարտարարուեստութեան, երկրագործութեան, հանրօգուտ շինուածոց և նիւթական բարեկեցութեան մասին այս 15 տարւոյ միջոցին Հունգարիոյ հսկայաքայլ յառաջդիմութիւնը մասամբ իւիք արդիւնք է Պ· Թիսայի իմաստուն տնօրինութեանց. Ամենէն մեծ, ամենէն դժուար, ամենէն բազմածախս ծրագիրք չէին կասեցներ զինք, բաւ է որ համոզուէր թէ օգտակար են երկրին. Իւր ճարտար ելմտագիտութեան փորձը տուաւ երբ՝ մի քանի տարի յառաջ՝ Սաբարի կոմսին ձեռքէն առաւ ելևմտից Նախարարութիւնը. Սաբարի, որ այժմ Թիսայի յաջորդեց, 50 միլիոն ֆիորինի բաց մ'ունէր ելմտացոյցին մէջ. Պ· Թիսա գրեթէ հաւասարակշռեց, բացն իջեցնելով միայն 400,000 ֆիորինի, որ գալ տարի բոլորովին կը գոցուի.

Ուրիշ պետական մարդիկ քանի հիննան պաշտօնի մէջ աւելի կը խրոխտան, աւելի աններողամտութիւն կը ցուցնեն իրենց քննադատներուն, դիտողութեան չեն հանդուրժեր բնաւ. Թիսա այնպէս չէր. Շատ դէչ բաներ զրուցուեցան իրեն դէմ, բայց ինք միտքէն անգամ՝ չանցուց կրճատել խօսելու, գրելու, հրատարակելու և ժողովներ կազմելու իրաւունքները. Լրագրական ազատութիւնը կատարելագոյն է Հունգարիոյ մէջ, մինչ Աւստրիոյ մէջ իսկ դեռ շատ սեղմումներու ենթակայ կը գտնուի. Անցեալ տարի Պ· Թիսայի առաջարկած զինուորական օրէնքին հակառակորդք ծայրայեղ ցոյցեր ըրին փողոցներու մէջ և անկարգութիւնք պատահեցան. Շատ ազատականներ, ընդ որս հիմակուան կոմս Սաբարի, խիստ միջոցներ ի գործ դնել պահանջեցին. Պ· Թիսա ականջ չկախեց. 30,000 ցուցարարք փողոցներէն անցան. Պ· Թիսա 30 ոստիկան անգամ չհանեց. Բայց Պ· Թիսա թոյլ մարդ չէր. Երբ ազգին

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՄԱՌԻ

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԴՐԱԽՏ

ՄԱՍՆ ՉՈՐՐՈՐԴ

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ

Թէպէտ Միւ-ա-Մօռ սովորութիւն չունի բնաւ դարակները խուզարկելու, այսուհանդերձ Լա Հէօյն կը վախնայ որ մի՛ գուցէ այդ օրը դիպուածաւ այդպիսի բան մը ընէ, ուստի ջաղացպանը դուրս ելլելուն պէս, կը փութայ վերցունել պանքատոմսերն եւ իւր վրայ կը պահէ զայնս, մինչեւ իրիկուն.

Գիշերը միայն դարակին մէջ կը դնէ զայնս մինչեւ յաջորդ օրը.

Սակայն չ'ուզեր այսպէս մշտնջենական կերպով պահել զայնս, առանց վայելելու.

Լա Հէօյն ագահ է, բայց ո՛չ այն ագահութեամբ որ անօգուտ գանձեր դիզել կուտայ միմիայն զայնս հաշուելու հաճոյքին, զայնս դիտելու հրապոյրին համար.

Ինը հազար ֆրանքով կարելի չէ՞ր միթէ շատ մը բաներ գնել.

Օրինակի համար, գետին մը, Շանդկըրըլէի փոքրիկ կալուածն ընդարձակելու համար.

Անկից զատ, ժամանակէ մը հետէ ջաղացքը մեծամեծ նորոգմանց պէտք ունի.

Հէօյնին հնարամիտ խնամքը շնորհիւ միայն կանգուն կը մնայ այն.

Իրաւ է թէ այր և կին քանի մը հարիւր ֆրանքի խնայողութիւն ունին, բայց այդ գումար անբաւական է.

Այս կերպով ահա գեղջկուհին կուզէ գործածել իր գանձը.

Բայց ինչպէ՞ս այդ դրամին խօսքը բանալ Միւ-ա-Մօռին.

Ինչպէ՞ս անոր ընդունել տալ զայն.

Հազարումէկ խորհուրդներ պաշարած էին իր միտքը. Բայց անոնցմէ ո՛չ մին լաւ կը գտնէր.

—Միւ-ա-Մօռ ննջամիտին մէկն է, կ'ըսէր ինքնին. վրան բաց բան մը պատմելու չեմ իրեն. Եթէ հնարելիք պատմութիւնս ճշմարտանման ըլլայ, պիտի հաւատայ խօսքիս, վասն զի միտքէն չանցնիր թէ ես ի՛նչ ըրած եմ Թէյնի Տան մէջ. Ապա թէ ոչ կը հարցաքննէ զիս ու նեղը կը դնէ. եւ եթէ մտքէն ամենափոքր կասկած մը իսկ անցնի, կը ծեծէ զիս մինչեւ որ խօսիմ. Երկիւ պզտիկ մարդ մըն է, բայց ձեռքը շատ ծանր է.

Երեկոյին, Միւ-ա-Մօռ ջաղացքէն դուրս չելաւ. Արդէն, միջօրէէն ի վեր կ'անձրեւէր. Դաշտօրէից մէջ մնալն անհնար էր. Մարէնքօ իրիկուան մէկ ժամ անոնց քով անցուցած էր.

Մարէնքօ բարեկամը գոհ չէր իրաց ընթացքէն.

Նոյն առաւօտուն իսկ տեսած էր անտառապահ Ժան-Ժանը որ նախորդ օրը տեղի ունեցածները պատմած էր անոր. Մարէնքօ՝ կատաղութենէն՝ հայհոյութեանց հեղեղ մը արձակած էր.

—Մեզի խա՛ղ խաղաց այսպէս.

—Ի՞նչ կը կարծէք որ թաղուած ըլլայ այնտեղ. Կասկած մը ունի՞ք, պարոն Մարէնքօ, կ'ըսէր ծերունի անտառապահ խորհրդաւոր երեւոյթով մը.

—Ի՞նչ պիտի ըլլայ, գողցուած ստակ կար պահուած.

—Ի՞նչէն կը կարծէք.

—Ամենապարզ դիտողութիւն մը. Այն օրէն՝ յորում քու տէրդ, հայր Բուրաժօն, Բարիզ գնաց սեղանաւորին յանձնելու իր քով պահած դրամը, մինչեւ մահուան օրը սահող ժամանակամիջոցին սա բանը տեղի ունեցած է. ագարակապանք ու առաջի վաճառականք անոր բերած կամ ղրկած են առաջինք իրենց վարձակալութեան գինը ու վերջինք անտառներէն կտրուած փայտերուն գինը. Պ· Բուրաժօ, —իր իսկ թղթերուն մէջ տեսայ, —տասն հազար ֆրանքի մօտ գումար մը ստացած էր. Արդ, Պարոն Ժան-Ժան, այդ դրամին հետքն իսկ գտնուած չէ, ի՞նչ եղած է.

—Ըսել է գողցուած է.

—Եւ, խուզարկութեան մը երկիւղէն, տեղ մը պահած են զայն. Սխալեցայ, երբ ըսի թէ հետքը գտնուած չէ. Ընդհակառակն, հետք մը կայ . . .

—Ո՞ւր է այն.

—Առաջի վաճառականի մը մէկ նամակն, որ հազար ֆրանքնոց երեք պանքատոմս պարունակած էր, եւ որ յետ գրութեանը մէջ թիւերը կը նշանակէր.

—Պաշտօնական տեղեկութիւն մըն է այդ.

—Թերեւս. Ի՛նչ որ ըլլայ, այդ գումարը գողցուած եւ պահուած է Միւ-ա-Մօռին կամ կնոջը ձեռամբ, գուցէ երկուքին միջոցաւ միանգամայն. Երկուքէն որը՞ հողէն հանած է պանքատոմսերը.

—Միւ-ա-Մօռը.

—Ապահո՞վ ես.

—Չտեսայ, բայց լսեցի որ կ'երգէր այն կաղնիին կողմէն որուն ստորոտը ծակ մը բացուած է հողին մէջ.

—Շատ զարմանալի է որ Միւ-ա-Մօռ այսպիսի գործ մը տեսած պահուն երգել սկսի, առանց վախնալու որ քու ուշադրութիւնդ կը հրաւիրէ եւ իր կողմը կը ձգէ զքեզ.

—Իր սովորութիւնն այսպէս է. Երբ մէկ կողմէն կ'երգէ, կրնանք ապահով ըլլալ թէ այն կողմը չէ որ գաղտորութիւն պիտի ընէ, այլ միւս կողմը. Ես իր սովորութեանց տեղեակ եմ. Ինքն ալ գիտէ այս բանս. Ուստի երէկ բոլորովին հակառակն ըրաւ. Եւ իրաւունք ունէր, քանի որ խաբեց զիս.

—Ուրեմն ինձ կը մնայ Շանդկըրըլէի ջաղացքին մէջ հսկել իր վրայ, աւելի մօտանց. Մինակ, հայր Ժան-Ժան, ես այլ ևս պատճառ մը չունիմ Շանդկըրըլէ մնալու, եթէ քիչ մը գաղտորութիւն չընեմ.

—Իրա՞ւ.

—Ուստի մի՛ զարմանար եթէ տեսնես որ դաշտերուն չուրջը կը թափառիմ Միւ-ա-Մօռի հետ.

—Ի՞նչ ընելու մտադիր ես.

—Լօրամարգի որսալ ու Բարիզ ղրկել.

—Այդ բանը իմ գործս չի գար.

—Մտածեցէ՛ք անգամ մը որ պառաւ Վերժինիի վրէժը լուծուած չէ դեռ. Եթէ քու երէններդ կարեւորութիւն ունին, աւելի մեծ կարեւորութիւն ունի այն դատը որուն կը ծառայեմ. Բանի մը լօրամարգի աւելի կամ պակաս, ի՞նչ կ'ըլլայ.

—Այն ատեն, ուզածդ ըրէ՛, ըսաւ Ժան Ժան սրտնեղութեամբ.

—Սա ալ ըսեմ որ բանէ մը մի՛ վախնար, զմեզ չպիտի տեսնես.

—Բաց դաշտի մէջ դժուար է զմեզ չի տեսնելը.

—Ցորենները բաւական բարձրացած են արդէն. Ակօսներուն մէջ կը պառկինք.

—Աղէ՛կ, աղէ՛կ. Լաւագոյն կը սեպեմ բնակարանէս դուրս չելլել, վասն զի եթէ ելլեմ . . .

—Ակամայ կրնաս ձերբակալել զմեզ.

—Ձեռքս չէ.

—Ու ամբաստանադիրը կը հանէր ետեւէն.

Մարէնքօ կը ծիծաղէր. Ժան-Ժան ուսերը բարձրացուց.

—Կատակ է, ըսաւ.

Անտառապահն ու ոստիկանութեան լրտեսը բաժնուեցան իրարմէ.

Միջօրէէն յետոյ, Մարէնքօ արտասովոր բան մը նշմարած չէր ջաղացպանին վարմունքը մէջ. Միւ-ա-Մօռ հանդարտ կ'երեւէր եւ գաղտնի խորհուրդ մը ունեցող մարդու մը երեւոյթը չունէր. Լա Հէօյն գրեթէ չարունակ անխօս կը մնար. Միջօրէէն մինչեւ իրիկուն, չորս բառ չարտասանեց.

Մարէնքօ շփոթած կը մնար.

—Շատ դիմացկուն են, ըսաւ, դժուար պիտի ըլլայ հետերնին գլուխ ելլել.

Իրիկուան, գաւաթ մը օղի խմեց ջաղացպանին հետ. յետոյ յարդի ամբարանոցը գնաց որ իրեն ննջարանի կը ծառայէր.

Մինակ դուրս ելած ատենը ըսաւ Միւ-ա-Մօռին.

—Վաղը, լօրամարգի կ'երթանք, այնպէս չէ՞.

—Կ'ըլլայ. Հետաքրքիր եմ տեսնելու թէ ինչպէ՛ս պիտի ընես.

Երբ Մարէնքօ դուռը գոցեց, ջաղացպանն ըսաւ.

—Այս մարդը յոգնիլ չի գիտեր. Օձիքը ձեռք տալէ ալ վախ չունի. Ցորեկ ժամանակ գաղտորութիւն ընելէ չի վախնար. Այս տղան գործս կուգայ.

Գաւաթը պարպեց եւ երկրորդ մըն ալ լեցուց.

Լա Հէօյն յոյժ մեղմիկ գուլպայ կը հիւսէր, մտացրաւ երեւոյթով մը.

Յանկարծ մրմռաց.

—Այս ի՛նչ դժուարութիւն կը քաշենք հացերնիս ճարելու համար. Այսքա՛ն կ'աշխատինք ու նորէն անասուններու պէս կ'ապրինք.

—Ինչո՞ւ կ'ըսես այդ խօսքը.

(Շարունակելի)

ջանք պահանջէր, չատ տոկուն և հաստատակամ էր, ինչպէս փորձով տեսան զինք երբեմն ծաղրող Աւստրիացիք։ Թիսայի բաժնին ինկաւ 1877 ին և յետոյ 1887 ին նորոգել տասնամեայ պայմանագիրն (Ausgleich) որով կապուած են Աւստրիա և Հունգարիա, և երկու անգամն ալ Պ. Թիսա այնքան պինդ սակարկեց որ կարեւոր առաւելութիւններ ձեռք բերաւ իր ազգին համար։ Աւստրիացի պետական մարդիկ կը տրտնջէին իր յամառութեան դէմ. բայց ի՞նչ կրնային ընել։ Թիսա կ'ըսէր թէ ինք Վիեննա եկած է բանակցելու ո՛չ թէ իբրեւ սոսկ պաշտօնեայ Միապետի մը, այլ նաեւ իբրեւ թարգման ազատ Խորհրդարանի մը։ Աւստրիոյ հետ իր կապակցութեան թէ՛ քաղաքական, թէ տնտեսական և թէ զինուորական պայմանաց մասին Հունգարիա յաջողեցաւ չահուց մեծագոյն մասն և ծախուց փոքրագոյն մասն ստանալ, շնորհիւ կորովամտութեան Պ. Թիսայի։ Օրինակ մը բաւ է. — Առեւտրական դաշնագրաց նորոգման առթիւ, Աւստրիոյ ճարտարագործութեան շահերը զոհուեցան Հունգարիոյ երկրագործութեան շահուց։ Ռումանիա իր սահմանագլուխները փակեց տարեկան 50 միլիոն ֆիորինի արժողութեամբ աւստրեան գործարանական ապրանաց դէմ, որովհետեւ Հունգարիա, իր դուարաբոյծներուն շահը պաշտպանելով, չէր թոյլատրեր ռումանական դուարաց մուծման ի Մաճառստան։ Նաեւ, Պ. Թիսա յաջողեցաւ ձեռք բերել որ Ֆիումէի հունգարական նաւահանգիստն ընդարձակուի եւ բարւոքի ի վնաս Թրիէսթէի աւստրեան նաւահանգստին։ Քաղաքական ասպարէզին մէջ ես, Հունգարիոյ բաժնին նախարարապետն Աւստրիոյ բաժնին նախարարապետէն աւելի ազդեցութիւն բանեցուց Երրեակ Դաշնակցութեան կնքման և պահպանման խնդրոյն մէջ, և այս պատճառաւ է որ Վիլհէլմ Բ. կայսր Վիեննա այցելուն առթիւ բան մը չտուաւ Թաաֆֆէ կոմսին, բայց իր բարձրագոյն մէկ պատուանչանով պատուեց զՊ. Թիսա։

. .

Դժուար բան է որ Մաճառք ճշմարիտ յաջորդ մը գտնեն Պ. Թիսայի։ Կնճռալից է մաճառ նախարարապետի մը պաշտօնն. որովհետեւ հոգ պէտք է տանի՝ մի կողմէ՝ Աւստրիոյ հետ վէճի չբռնուելու, և միւս կողմէ՝ մաճառ տարրն առաւելակշիռ պահելու հակամաճառ ցեղերու մեծամասնութեան մը հանդէպ։ Եթէ մաճառ նախարարապետ մը չկարենայ տիրապետել Խորհրդարանին, եթէ Աւստրիոյ հետ գժտութիւնք յաճախեն, կրնայ պատահիլ որ Արքունիքն ութ միլիոն Սլաւները, Գերմանները, Ռումաններն և Հունգարիոյ ուրիշ ցեղերն եօթն միլիոն Մաճառաց դէմ հանէ։ Ասոր փորձն Աւստրիոյ մէջ տեսնուեցաւ արդէն։ Մինչեւ որ Թաաֆֆէ կոմս նախարարապետ եղաւ, ո՛չ ոք միտքէն կ'անցունէր թէ Աւստրիոյ ազատական Գերմանք տասն տարի կառավարական իշխանութենէ և պաշտօնէ զուրկ պիտի թողուէին՝ շնորհիւ Չեխերու, Լեհերու, Իտալացիներու և անդրալեռնական ազնուականներու դաշնակցութեան, որուն կրթնած է Թաաֆֆէ կոմսին արդի վարչութիւնը։ Դէչ, չատ դէչ օր մը պիտի լինի Մաճառաց համար երբ Հունգարիոյ ալ ազատաբարք դերիշխան հանդիսանան։

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԵՐԿՈՒ ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԱՌ ՊԻՍՄԱՐՔ ԻՇԽԱՆ

Պիսմարք իշխանի հրաժարականն ընդունելուն առթիւ, Վիլհէլմ Կայսր հետեւեալ երկու նամակներն ուղղած է, զորս մարտ 21 թուով հրատարակեց Ռայխս-Անցայկէր, Կայսրութեան պաշտօնաթերթը.

Սիրելի Իշխան իմ,

«Մեծին յուզմամբ տեսայ ձեր մարտ 8 թուով խնդրագրէն թէ որոշած էք հրաժարիլ այն պաշտօններէ զորս երկար տարիներէ հետէ կը վարէիք անհաման յաջողութեամբ։ Կը յուսայի որ ի կենդանութեան չպիտի բաժնուէինք ձեզմէ։ Թէեւ այսօր, ձեր հրաժարման ծանր հետեւանաց կատարեալ գիտակցութեամբ համակեալ, հարկադրեալ եմ բաժանման գաղափարին համակերպիլ, յուզեալ սրտով յանձնառու կը լինիմ առ այս, բայց այն հաստատ վստահութեամբ թէ ձեր խնդրագրոյն հաւանելով պիտի նպաստեմ ձեր ոյժերն և ձեր կեանքը պահպանելու ըստ կարի երկար ժամանակ, յօգուտ հայրենեաց, որ անոնց փոխարէնն այլուր չի կրնար գտնել։ Ձեր հրաժարագրոյն մէջ այնպիսի պատճառներ կը ցուցնէք որ համոզուած եմ թէ զձեզ ետ կեցնելու համար ո՛ և է փորձ չպիտի յաջողի։ Ձեր բաղձանաց կը պատասխանեմ ուրեմն՝ ի խնդրոյ ձեր արձակելով զձեզ կայսրութեան նախարարապետի, նախարարաց խորհրդոյ գահերէցի և արտաքին գործոց նախարարի պաշտօններէն, այնու վստահութեամբ թէ ձեր խորհուրդք և ձեր գործունէութիւն, ձեր հաւատարմութիւն և ձեր անձնուիրութիւն յապագային եւս չպիտի խերանան ո՛չ ինձ ո՛չ Հայրենեաց։ Կենաց մեծագոյն երջանկութիւններէն մին համարած եմ զձեզ իմ մօտս ունենալ իբրեւ առաջին խորհրդականս, երբ յիշխանութիւն անցայ։ Ինչ որ բրիք և ձեռք բերիք յօգուտ Բրուսիոյ և Գերմանիոյ, և այն բարի ծառայութիւնք զորս մատուցիք իմ Տանս, իմ նախորդացս և ինձ՝ ցմիշտ քանդակեալ պիտի մնան իմ և գերման ժողովրդեան երախտագէտ յիշողութեան մէջ։ Օտարք եւս արժանապէս պիտի գնահատեն ձեր իմաստուն և գործունեայ քաղաքականութիւնն խաղաղութեան, զոր կատարելապէս համոզմամբ իմ ընթացքիս կանոն պիտի բռնեմ յապագային։ Կարող չեմ ձեր ծառայութիւններն ըստ արժանւոյն վարձատրել։ Պէտք է չատանամ իմ և Հայրենեաց յաւիտենական երախտագիտութեան հաւաստիքը տալով ձեզ։ Ի նշան այս երախտագիտութեան, Լաուենպուրկի Դքսութիւնը կը շնորհեմ ձեզ։ Նաև ձեզ պիտի ղրկեմ իմ կենդանագիրս բնական մեծութեամբ։ Աստուած օրհնէ զձեզ, սիրելի իշխանդ իմ, և տակաւին երկար տարիներ շնորհէ ձեզ հանդարտ ծերութեամբ, ձեր պարտաւորութիւնն հաւատարմապէս կատարած լինելու գիտակցութեամբ զարդարեալ։ Այս զգացմամբք, միշտ սիրով,

Ձեր երախտագէտ կայսրն ու Թագաւորն
ՎԻԼՀԷԼՄ»

Պերլին, 20 մարտ 1890

Աւասիկ երկրորդ նամակն.

Առ Պիսմարք Իշխան

«Չեմ կրնար թողուլ որ մեկնիք այն պաշտօնավայրէն ուր երկար տարիներ աշխատեցաք իմ Տանս համար, նաեւ Հայրենեաց մեծութեան ու բարգաւաճման համար, առանց խորին երախտագիտութիւնս յայտնելու, իբրեւ գերագոյն պետ բանակին, անմոռանալի ծառայութեանց համար զորս մատուցած էք առ բանակին։ Խորին հեռատեսութեամբ, երկաթեայ հաստատամտութեամբ, օգնեցիք իմ հանգուցեալ մեծ հօրս երբ պէտք եղաւ մեր զինուորական ոյժերուն անհրաժեշտ վերակազմութիւնն ի գլուխ հանել՝ ամեն դժուարութեանց հակառակ։ Նպաստեցիք հարթելու այն ուղին ընդ որ գերման բանակին, օժանդակութեամբ Տեառն, յաղթութենէ ի յաղթութիւն առաջնորդուեցաւ։ Դիւցազնական սրտով, ձեր զինուորի պարտաւորութիւնը կատարեցիք մեծ պատերազմաց մէջ, և ցայսօր յօժարամտութիւն ցոյց տուիք ամեն հոգածութեամբ և անձնուիրութեամբ աշխատելու որպէսզի մեր ժողովուրդ անվթար պահպանէ զինուորական կազմակերպութիւնը զոր իր հայրերէն ժառանգած է, խաղաղութեան բարեաց պահպանման համար գործնական երաշխաւորութիւն մը հաստատելով այս կերպիւ։ Գիտեմ որ բանակն համամիտ է ինձ՝ երբ մաղթեմ որ այս մեծ գործերը կատարող մարդը դեռ ընդ երկար ապրի՝ բանակին բարձրագոյն աստիճանին մէջ։ Ուստի, հեծելազօրաց աւագ զօրապետ կ'անուանեմ զձեզ՝ Մարեչալի աստիճանաւ ու տիտղոսով, եւ կ'աղօթեմ առ Աստուած որ այս պատուակալ դրից մէջ դեռ չատ տարիներ զձեզ տեսնելու և վայելելու բախտն ունենամ։

ՎԻԼՀԷԼՄ

Պերլին, 20 մարտ 1890

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀՐԱՒԷՐ
ԱՌ ԱԶԳ. ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՍ

Ազգային Ժողովոյ ԺԲ նիստը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Ուրբաթ, 16 մարտ, ի Խորհրդարան Ղալաթիոյ։

Ատեանը պիտի բացուի ժամ ճիշդ 7 ին և փակուի 10 ին։

Կը հրաւիրեմ Ազգային Երեսփոխանները որ հաճին ներկայ գտնուիլ։

Մնամք աղօթարար
ՊԱՏՐԻԱՐՔ Կ. ՊՈԼՍՈՅ
ԽՈՐԷՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

13 Մարտ 1890

ՕՐԱԿԱՐԳ

Տեղեկագիր Կաթողիկոսական Խորհրդարանական Յանձնաժողովոյ. Շարունակութիւն վիճաբանութեան. — (ԴՈՆՓԱԿ)

Ատենադպիր
Մ. Թ. ՄԻԼԻՔԵԱՆ

Կրօնական ժողովոյ չորաթական նիստը տեղի ունեցաւ երէկ ի Պատրիարքարան ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Գեր. Գարեգին եպիսկոպոս Սրուանձտեանցի։

Ժողովն յանձնաժողով մը կազմեց, վճակաւ դադարեալ և պաշտօնով բացակայ գտնուող եկեղեցական ութ երեսփոխանաց տեղ նոր ընտրութիւն կատարելու համար, ինչպէս նաեւ պատրաստեց ընտրելեաց եռապատիկ ցանկ մը։

Սոյն յանձնաժողովը կը կազմեն Արժ. Տաճատ Ծ. վարդապետ Ոսկանեան, Արժ. Յովհաննէս Ծ. վարդապետ Արշարունի, Արժ. Տ. Սամուէլ Աւագ քահանայ և Կրօնական ժողովոյ դիւանատան պաշտօնեայք։

Սելանիկի հոգեւոր հովիւ Արժ. Տ. Արսէն քահանայ Մակեդոնիոյ այլ եւ այլ կողմերը գտնուած հայ գաղթականաց նկատմամբ տեղեկութիւններ տուած էր, ըսելով որ զուրկ կը գտնուին կրօնական ամեն պէտքերէ, և ժողովն որոշած էր աւելի մանրամասն տեղեկութիւններ պահանջել նոյն քահանայէն։ Արդ, ժողովն իւր երեկի նստին մէջ որոշեց գրել Տ. Արսէն քահանայի որ Մակեդոնիոյ կողմերը այցելութիւն մը կատարէ՝ թէ՛ այդ կողմերը գտնուած հայ գաղթականութիւնները հոգեւորապէս մխիթարելու և թէ՛ նոցա վիճակին մօտէն տեղեկանալու համար։

Ժողովը, տեղեկանալով որ Սամսոնի եկեղեցւոյ բակին մէջ գերեզմանոց մը թաղուած է, որոշեց այդ առթիւ տեղեկութիւն պահանջել Տրապիզոնի առաջնորդարանէն։

Գարամահճեան Մինաս էֆէնտի Ս. Գրոց համառօտ պատմութիւն մը աշխատասիրած ըլլալով, ի պէտս ազգային վարժարանաց, ժողովն յանձնեց զայն իւր անդամակիցներէն Արժ. Տ. Սահակ Աւագ քահանայ Տ. Սարգսեանի ի քննութիւն։

Ժողովն զբաղեցաւ նաև այլ և այլ խնդիրներով։

Սպարտացի Տ. Սարգիս քահանայն, որ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան կողմէ մայրաքաղաքս կոչուած էր, իրեն դէմ եղած ինչ ինչ գանգատանաց մասին բացատրութիւն տալու համար, յետ քննութեան անպարտ արձակուած ըլլալով, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն արտօնեց որ Տ. Սարգիս իւր հայրենիքը վերադառնայ։ Ն. Ամենապատուութիւն աւագ քահանայի աստիճան տուաւ և միանգամայն յանձնեց ըՍպարթայի ազգայնոց ուղղել Պատրիարքական կոնդակ մը, որով յորդորէ կը կարդայ սիրով և միաբանութեամբ ապրիլ եւ խոյս տալ երկպառակութիւններէ ու մնոտի վէճերէ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Կրօնական Ժողովոյ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան

Ազգ. Կեդրոնական Վարչութեան Կրօնական Ժողովն իւր ըրած պաշտօնական քննութեամբք ստուգելով թէ Մամբրէեան Պ. Գարեգին իւր հօր Մամբրէեան Արժ. Տ. Արիստակէս քահանայի դէմ Փունջ լրագրի 18 Նոյեմբեր 1889 եւ թիւ 2177 թերթին մէջ հրատարակած յօդուածն՝ լոկ զրպարտութիւն է։

Եւ որովհետեւ Կրօնական Ժողովն ըսած էր իրեն ուղղել և յորդորած որ հերքումն գրէ իւր նախորդ հրատարակութեան, և չէր յանձն առած, ուստի կը վճռէ թէ յիշեալ Պ. Գարեգինն զրկուած է յազգային դպրոցս ուսուցչութեան եւ դաստիարակութեան պաշտօն վարելէ, ինչպէս նաեւ ազգային ուրիշ ո և է պաշտօնէ։

12 մարտ 1890
Ի Պատրիարքարանի Հայոց
Կ. Պոլիս

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԻՏԱԼԻՈՅ ԳԱՀԱԺԱՌԱՆԳԸ

Իտալիոյ գահաժառանգ իշխանն, որ երէկ առաւօտ Վառնայէն մայրաքաղաքս պիտի ժամանէր, չկրցաւ գալ Սեւ Ծովու մէջ տիրած մրրկին պատճառաւ։ Լոյդի ընկերութեան Իմբէրաթրիչէ շոգենաւն, յորում կը գտնուէր Ն. Բարձրութիւն, մրրկին պատճառաւ իրիկուան ուշ ժամանակ հասաւ Սեւ Ծովու նեղուցին մօտ տեղ մը, որով իշխանն երէկ գիշեր շոգենաւին մէջ մնաց։

Ն. Բարձրութիւնը դիմաւորելու համար գնացող օսմանեան բարձրաստիճան պաշտօնատարք, ինչպէս նաեւ իտալական դեսպանն երէկ գիշեր շոգենաւին մէջ մնացին Գավագի առջեւ։

Մայրաքաղաքիս իտալական գաղթականութեան երեւելիք, որք նաւահանգիստ չորս շոգենաւներով մինչեւ Սեւ Ծովու բերանը գնացած էին, երէկ իրիկուան ժամ 12 ին վերադարձան և այս առաւօտ դարձեալ պիտի երթան։

Պալատական կառքերն եւս երէկ իրիկուան մինչեւ ժամ 12 սպասեցին Տոլմա Պաղչէի ծովեզրն։

Իշխանն այս առաւօտ կանուխ Գավագէն Պոլսոյ նաւահանգիստը կը ժամանէ շոգեմակոյկով մը, որ ծովային նախարարութեան կողմէ Ն. Բարձրութեան յատկացուած է։

Կայս. աւագ թիկնապահ Ֆուատ փաշա Տոլմա Պաղչէի պալատան առջեւ յանուն Վեհ. Սուլթանին պիտի ընդունի Իտալիոյ գահաժառանգ իշխանն եւ յանուն Ն. Վեհափառութեան բարի գալուստ պիտի մաղթէ։

Կայս. թիկնապահ Ֆերիդ Ահմէտ Ալի փաշա իշխանին հետեւորդ կարգուած է, ցորչափ հոս ի մայրաքաղաքս։

. .

Լրագրոյս մամուլը դրուած պահուն, Իտալիոյ Գահաժառանգ իշխանը բերող շոգեմակոյկը Կ. Պոլսոյ նաւահանգիստը կը մտնէ։

ՊԱՇՏՕՆԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆՔ ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Ելմտական նախարարութեան Պէյթ-իւլ-մալի գասսամ անուանեցաւ Սամի էֆէնտի, քարտուղար նոյն պաշտօնէութեան։

Տրապիզոնի Շիրան գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Մէհմէտ Բիչաի պէյ, նախորդ գայմագամ Օֆի։

Եէնիչէհրի օսմանեան հիւպատոսարանին քանչլէր անուանեցաւ Ահմէտ Ֆուատ պէյ, քարտուղար թղթակցութեանց դիւանին Արտաքին գործոց նախարարութեան։

— —

Սանճէլէ երկրորդ աստիճան տրուեցաւ Էնկիւրիի նահանգին կալուածահամարի ու տրոց տնօրէն Աքիֆ էֆէնտիի և Ներքին գործոց նախարարութեան թղթակցութեանց դիւանի քարտուղարներէն Շէհապէտտին ու Թէվֆիք պէյերու։

Սալիսէի աստիճան՝ Ներքին գործոց նախարարութեան թղթակցութեանց դիւանի քարտուղարներէն Ապտիւրրահման ու Ապտիւլլատէֆ պէյերու, Թիրէպօլու գաւառակին թաղապետութեան նախագահ Մէհմէտ էֆէնտիի և Ն. զօրաբանակին արկղակալի օգնական Րիֆաթ էֆէնտիի։

— —

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Զմիւռնիոյ Միւֆթի Սալիհ էֆէնտիի և Այտընի նահանգին վերաքննիչ ատենի հանգուցի ճիւղին անդամ Ֆէտհիզատէ Էլհաճ Մէհմէտ Ֆէհմի էֆէնտիի։

Երրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Հալէպի աւստրիական ընդհանուր հիւպատոս Պ. Մօից Բիչչիօթթիի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ մայրաքաղաքիս աւստրիական դեսպանատան քարտուղարներէն Պառօն տը Պօռնի և տը Կոկանցիթալի ասպետին։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Կարնոյ Խաչբէի ժողովոյ անդամ և տեղւոյն Հայ-Հռոմէականաց երեւելիներէն Շապանեան Գրիգոր էֆէնտիի։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Սոֆիայի աւստրիական հիւպատոսարանին առաջին քարտուղար Պ. լը Թրոթթայի։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Մարսիլիոյ փաստաբաններէն Պ. Հէնրի Պէռլիէի և տեղւոյն թաղապետութեան օգնական Տօքթ. Հէնրի Միտառէլի, ի վարձատրութիւն այն ծառայութեանց զորս մատուցած են Մարսիլիոյ օսմանեան հիւպատոսարանին։

Երկրորդ կարգի Շէֆագաթ՝ Եգիպտոսի միջազգային դատարանի անդամ Ներէն Լուկոթէթթի կոմսին կնոջ։

— —

ՄԱԼԻԹԷՆ ԵՒ ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՆ

Շաբաթ օրը, ելմտական պաշտօնատան մէջ կնքուեցաւ այն պայմանագիր որ Մալիյէին ու Օսմ. կայս. Պանքային միջեւ կեցած առկախ հաշուոց կարգադրման պայմանները կը սահմանէ։ Պայմանագիրն ստորագրեցին, ի դիմաց Ելմտական նախարարութեան՝ Վսեմ. Յաղոբ փաշա, ի դիմաց Օսմ. Պանքային՝ Սըր Էտկար Վինսընդ, և ի դիմաց Հանրային Պարտուց վարչութեան՝ Պ. Բայլլարտ։ Յետ այս գործողութեան, ստորագրեալ օրինակները փոխանակուեցան։

— —

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ

Կիրակի գիշեր, կայս. պալատան մէջ ի պատիւ ֆրանսական դեսպանին տրուած հացկերոյթէն առաջ, արարողապետ Մունիր փաշա՝ Մոնդէպէլլօ կոմսին ներկայանալով՝ Վեհ. Սուլթանին կողմէ յանձնեց Իմթիյազ պատուանշանի ոսկի եւ արծաթ չքադրամները։

— —

Պ. ՆԷԼԻՏՈՖ

Ռուսական դեսպան Պ. Նէլիտոֆ այս ամառ Պէօյիւքտէրէի ամարանոցը չպիտի երթայ։ Ամիս մը Բրինքիբօ անցունելէ յետոյ, արձակուրդով Ռուսիա պիտի ուղեւորի։

— —

ԴԱՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Դատական նախարարութիւնն որոշած է դրոշմաթուղթեր հաստատել, դատական գործոց համար առնուած տուրքերու հաւաքումը ապահովելու համար։ Այս որոշումն բոլոր դատարանաց կողմէ գործադրուիլ սկսած է առ այժմ առաջին օրէն։

— —

ՊԱՏԺԱԿԱՆ ՕՐԷՆՔ

Կայս. Իրատէ մը հրամայած է գործադրել այն որոշումն, զոր Պետական Խորհրդոյ օրէնսդիր ճիւղը տուած էր, բարեփոխելով Պատժական օրինաց յատուկ յօդուածն, որ կը վերաբերի հրձիգներու։

— —

ՀԱԼԷՊԻ ՆԱՀԱՆԳԸ

Հալէպի նահանգին մէջ զինուորական հէֆալէններու առթիւ կատարուած խարդախութեան գործին նկատմամբ քննութիւնք կը կատարուին Սուրիոյ ու Պէրութի կուսակալաց միջոցաւ։ Քննութիւնք աւարտելու մօտ ըլլալով, հարկ եղած տեղեկագիրը պիտի մատուցուի Ելմտական նախարարութեան։

— —

ՄՍԻ ԳՆՈՅՆ ԲԱՐՁՐԱՑՈՒՄԸ

Հ-ժէէ-ն, որ մսի գնոյն տարօրինակ բարձրացումն յիշելով ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութիւնը հրաւիրած էր, այսօր կը ծանուցանէ թէ երեւանելի չափ մսավաճառք և ոչխարի վաճառականք, որոց չահագիտութիւնը պատճառ եղած էր մսի գնոյն բարձրացման, պատասխանատու ճանչցուած են և կը դատուին Պոլսոյ նախնական դատարանի պատժական առաջին ճիւղին առջեւ։

— —

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԻՍԼԱՄՔ

Հ-ժէէ-ն կ'իմանայ թէ Պուլկարիոյ Թօլթրուքան ու Սիլիստրէ քաղաքաց մէջ բնակող իսլամք որոշեր են Թուրքիա գաղթել։ Սոքա նախ և առաջ բանակցութեան պիտի մտնեն գաղթականաց վարչութեան հետ, իրենց բնակելու տեղերն որոշելու համար եւ յետոյ պիտի գաղթեն ո և է դժուարութեան չհանդիպելու համար։ Սոյն երկու քաղաքաց իսլամք նկատելով որ Պրուսայի նահանգին մէջ բաւական թուով գաղթականք կը գտնուին, այնպէս որ այլ եւս տեղ չէ մնացած նորեկներու համար և նկատելով որ Ասիոյ դէպի ներսերն աւելի ընդարձակ հողեր կը գտնուին, պիտի առաջարկեն եղեր որ նախ քննիչներ ղրկուին Էնկիւրիի ու Գոնիայի կողմերը, քննութիւններ կատարելու համար այն տեղերու մասին ուր պիտի յատկացուին իրենց բնակութեան։

Հ-ժէէ-ն այս առթիւ աւելի լաւ կը գտնէ որ Ռումէլիի գաղթականք Միջագետաց կողմերն եւ բնակութիւն հաստատեն, զի այդ կերպիւ թէ այդ տեղերը կը շէննան և թէ բնիկներու քաղաքակրթութեան մեծ ծառայութիւններ կը մատուցանեն։

— —

«ՄՈՒՀԱՄՄԷՏ» ԹԱՏԵՐԱԽԱՂՆ Ի ՓԱՐԻԶ

Անցեալ չաբթուն մէջ ծանուցինք թէ արաբական դէպքերէ քաղեալ Պ. Պոռնիէի նոր թատերախաղին դէմ Վեհ. Սուլթանին կողմէ դիտողութիւն եղած լինելով, ֆրանսական կառավարութիւնը «Թէաթր Ֆրանսէ»ի կողմէ արդէն ընդունուած այդ խաղի ներկայացումն արգիլած է, հաւաստելով միանգամայն օսմանեան կառավարութեան թէ Պ. Պոռնիէի գործոյն մէջ մահմէտական կրօնին դպչող բան չկար։

Թ-րէէ և Թ. Հ-ժէէ-ն իրենց այս առուր խմբագրականները կը նուիրեն այս խնդրոյ, ջերմեռանդ բանիւք ներբողելով Վեհ. Սուլթան Ապտ-իւլ-Համիտ կայսեր՝ իբրեւ ճշմարիտ յաջորդ Մարգարէին՝ ցոյց տուած կրօնասիրական եռանդն ու հոգածութիւնն, որով փութացած է Մուհամմէտի յիշատակին պաշտպան հանդիսանալ, և նախ թատերգութեան ներկայացումն յետաձգել տալէ յետոյ, բոլորովին խափանել տալ զայն։ Մեր թերթք պաշտօնակիցք միահամուռ կը հաստատեն թէ Մարգարէին և անոր պարագայից նուիրական անուանց թատերաբեմին վրայ քաչքչուելին ընդհանուր վիշտ պիտի պատճառէր մահմէտական ազգաց ու ազանց մէջ, և հետեւապէս գոհ և շնորհակալ են որ ֆրանսական փափկանկատ կառավարութիւնն, յարգելով Խալիֆային և ընդհանուր մահմէտական աշխարհին օրինաւոր դիւրազգածութիւնները, արգիլած է ՄՈՒՀԱՄՄԷՏ անուն թատերախաղին ներկայացումն։ Այս առթիւ, յիշեալ լրագիրք ներբողալից բանիւք կը խօսին Թուրքիոյ և Ֆրանսայի մէջ ի վաղուց անտի հաստատեալ բարեկամական յարաբերութեանց վրայ որոց մի նոր փորձն ու ապացոյցը ընծայած է այս դէպքին մէջ երկուց կառավարութեանց ընթացքը։ Նաեւ ի վեր կը հանեն այն մեծ յարգն ու համարումը զոր օտարք կը տածեն Վեհ. Սուլթանին անձին նկատմամբ, որոյ հզօր ազդեցութեան մէկ նոր ապացոյցը կը համարին սոյն դէպքը։ Թ. Հ-ժէէ-ն մասնաւորապէս շնորհակալութիւն կը յայտնէ մայրաքաղաքիս ֆրանսական դեսպան Մոնդէպէլլօ կոմսին այս խնդրոյ մէջ բարեկամական միջամտութեան համար։

— —

ԺԱՄԱՆՈՒՄՆ

Սելանիկի Արքունի կալուածոց վերատեսուչ Ազն. Գրիգոր էֆ. Բաշալեան այս առաւօտ մայրաքաղաքս ժամանեց իւր կնոջ հետ։

— —

ՅՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆ

Ինչպէս երէկ ծանուցինք, Յունաց Պատրիարքարանի պաշտօնական թերթը՝ Էքքլեզիաստիքի Ալիթիա, հրատարակած է պատճէնն այն երկու պաշտօնագրոց որք Դատական նախարարութեան կողմէ ուղղուած են յիշեալ Պատրիարքարանին։

Թէզքէրէներու մին կ'ըսէ թէ, ոստիկանութեան նախարարութեան կողմէ Ներքին գործոց նախարարութեան ուղղեալ նամակէ մը իմացուելով որ 150 հոգիէ բաղկացեալ ընկերութիւն մը գումարուած է Միրախորի (Էլիաս պէյ թաղ) յոյն աղջկանց վարժարանին մէջ. թէ այդ ընկերութիւն, իր կատարած հանգանակութիւններով հանգերձեղէն բաշխած է աղքատ տղայոց. թէ այն դիտողութեան վրայ, թէ այդպիսի գումարմունք չեն կրնար տեղի ունենալ առանց մասնաւոր արտօնութեան, ընկերութեան անդամք պատասխանած են թէ ոչ-իսլամ համայնութեանց մէջ այսպիսի բազմաթիւ ընկերութիւններ կան եւ թէ իրենք ալ այսպէս գումարուած են Պատրիարքին և կրօնական իշխանութեանց արտօնութեամբ. Ճէվտէթ փաշա կը յիշեցունէ թէ կայս. Իրատէի մը համաձայն, առանց կառավարական արտօնութեան, ակումբներ չեն կրնար կազմուիլ, եւ իր պաշտօնագիրը կ'աւարտէ խնդրելով Պատրիարքէն որ այս առթիւ հարկ եղած կրօնական հրամաններն ուղղէ առ որս անկ է, եւ արդիւնքն հաղորդէ իրեն։

Երկրորդ պաշտօնագրով, որ կը վերաբերի հանգանակութեանց կատարման՝ ի նպաստ բարենպաստ գործոց, որոց տոմսերը կը բաշխուին հասարակութեան, Դատական նախարարը կ'ըսէ թէ կայսերական Իրատէի մը համաձայն՝ այդ կարգի հանգանակութեանց կազմակերպիչք կանխաւ պարտին կրթական նախարարութեան դիմել, պէտք եղած արտօնութիւնն ստանալու համար։

Տրապիզոնի կուսակալ Արիֆ փաշա, որ Հալէպի կուսակալ անուանուած է, չաբաթ օրը Տրապիզոնէն ճամբայ ելած է և այսօր մայրաքաղաքս կը ժամանէ, ուսկից իր նոր պաշտօնատեղին պիտի երթայ։

—Այտընի կուսակալ Խալիլ Րիֆաթ փաշա Զմիւռնիայէն մեկներ է, քննական պտոյտ մը կատարելու համար իր իրաւասութեան ներքեւ գտնուած գաւառաց մէջ։

—Սերվէթ լրագիրն, որ դադարման դատապարտուած էր, երեկուընէ վերստին հրատարակուիլ սկսաւ։

—Սանայի լրագրոյն մէջ կը կարդանք թէ Եէմէնի Ճէհրան ու Էլճասա գիւղախմբոց ժողովրդեան միջեւ եղած անհամաձայնութիւնն որ սպաննութեանց ու կռիւներու տեղի կուտար, բացուելով, հաշտութիւն գոյացեր է։

Ասիր գաւառի շրջակայ մէկ գաւառակին մէջ ասպատակող քսան հոգիէ բաղկացեալ աւազակաց խումբ մը ձերբակալուեր է։

—Ոստիկանութեան Դրան անցագրաց դիւանի տնօրէն Հասան Քեամի պէյ անցեալ օր յանկարծամահ եղաւ ի Քանլըճա իւր քէօշքը տան մէջ։

—Եէմէնի Ասիր գաւառին մէջ երեւան եկած ժանտախտը բոլորովին անհետացած ըլլալով, դրուած չըթայնները վերցուեր են։

—Երէկ իրիկուն Ադրիանուպոլսէն մայրաքաղաքս բերուեցան 41 ի չափ բանտարկեալք, որք կեդրոնական բանտը փոխադրուեցան։

—Եղեռնագործ ատեանն Սիւլէյման անուն նաւավար մը ի բացակայութեան դատապարտեց տասն հինգ տարուան չըթայակապ աշխատութեան, քաղաքային իրաւունքներէ զրկուելու և ստացուածոց գրաւման։ Սիւլէյման ուրիշ նաւավար մը սպաննած էր։ Հիւսէյին անուն ուրիշ նաւավար մը որ մարդասպանին օգնած էր, դատապարտեցաւ երեք տարուան չըթայակապ աշխատութեան։

—Օսմ. Պանքայի նախորդ ընդհանուր տնօրէն Պ. Ֆոսթէր, որ Անգլիա պիտի փոխադրէ իւր բնակութիւնն, կը վաճառէ իւր աստ ունեցած բոլոր կալուածներն։ Պ. Ֆոսթէր այս վաճառման գործի աւարտելէն յետոյ պիտի մեկնի մայրաքաղաքէս։

—Կայս. հրամանաւ Ադրիանուպոլսոյ քաղաքին ոստիկան-զինուորաց կէսը հեծեալ պիտի ըլլան, օրինապահութիւնն աւելի եւս կանոնաւոր վիճակի մը մէջ դնելու համար։

ՊԷՎԻԼԱՔՈՒԱ ԼԱ ՄԱԶԱ

Դրամուցման մը սահմանափակ շրջանակին պատճառաւ կարելի չըլլալով օգտակար մանրամասնութեանց մէջ մտնել, մեր ընթերցողները գոհ պիտի ըլլան անշուշտ որ քանի մը բացատրութիւններ տանք այս գործին վրայ։

Այս փոխառութիւնն արտօնեալ է իտալական կառավարութենէն՝ 1886 մայիս 6ի օրէնքով, և 1888 յուլիս 1 թուակիր արքայական հրովարտակով։ Հետեւաբար, արքայական գումիսէր մը պաշտօն ունի հսկել փոխառութեան, ի չահ արժետոմսերց։ Միւս կողմէ, Իտալիոյ Ազգային Պանքան վարիչ անուանուած է այս փոխառութեան։

Ասոնք են գործին պատուաւորութեան երաշխիքները։

Գալով իրական երաշխաւորութեանց, ի հաւ. Աւանդից և փոխատուութեանց արքայական Սնտուկին աւանդ տրուած են պետական արժէթուղթեր. 1887 յուլիս 7ի նախարարական զեկուցագրով, իտալական կառավարութիւնն հաստատած է այս աւանդն, իբր ապահովութիւն փոխառութեան կատարեալ և կանոնաւոր գործադրութեանը։

Այս նպատակաւ, յիշեալ Սնտուկը պարտի տամն վեցամսէի Իտալիոյ Ազգային Պանքային յանձնել աւանդ գրուած արժէթղթոց յառաջ բերած գումարը, վճարելու համար պարտատոմսերն որք պիտի հատուցուին պարգեւով կամ պարզապէս դրամագլխով։

Հիմակ անցնինք թուանշաններուն։

2,452,561 պարտատոմս ելած է՝ 32,481,900 ֆրանք արժէքով։ Այս դրամագլուխը կը վճարուի 115 վիճակահանութեամբք, մէջէն հանելով 25,301 պարգեւ, որք կը ներկայացնեն 8,209,000 ֆրանք։

Վերջին վիճակահանութիւնը տեղի ունեցաւ անցեալ դեկտեմբեր 31ին։ Գլխաւոր պարգեւն էր կէս միլիոն ֆրանք։ 1890 տարւոյ վիճակահանութիւնք որոշուած են մարտ 31ին, յունիս 30ին, սեպտ. 30ին և դեկտ. 31ին։

Ի մի բան, Պէվիլաքուա Լա Մազայի պարտատոմսերն ի տես վճարելի ըլլալով, հետեւաբար փոխանցելի, ինքնին արժէք մը են զոր կարելի է մինչեւ վերջը պահել կամ ուզած ատեն ծախել։ Ուստի, անգամ մը 15 ֆրանք վճարելէ յետոյ, կ'ունենամք արժէթուղթ մը, որով դեռ կը մասնակցինք 110 վիճակահանութեանց, որոց վերջինը տեղի պիտի ունենայ 1938 տարւոյն։ կը մաղթենք որ այդ վիճակահանութիւնը տեսնելու չափ երկարակեաց ըլլանք։

ԵՐԵՔԼԵԶՈՒԵԱՆ
ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԲԱՌԱՐԱՆ
ՏԱՃԿԵՐԷՆԷ ՀԱՅԵՐԷՆ, ԳԱՂԻԵՐԷՆ
Ցուցնող
ՄԻՋՐԱՆ ԱԹԻՆԵԱՆ
Թարգման ի Դրան Սպարապետի
ԵՒ ԴԱՍԱՏՈՒ
ՕՍՄԱՆԵՐԷՆ, ՊԱՐՍԿԵՐԷՆ ԵՒ ԱՐԱԲԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԱՑ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ 55ՐԴ ՏԵՏՐ

Այն գործ որ ցարդ իր նմանն ունեցած չէ, կը պարունակէ Օսմաներէնի մէջ գործածուած «Հին» և «Նոր» Թուրքերէն, Պարսկերէն և Արաբերէն բոլոր Գրագիտական, Պաշտօնական և Ընտանեկան բառերն հանդերձ բազում օգտակար ծանօթութեամբք։ Նաեւ կը պարունակէ գիտական բառերը որ են փիլիսոփայական, թուաբանական, երկրաչափական, իրաւագիտական, բժշկական, Անդամազննական, Վիրաբուժական, Բուսական, Քիմիական, Բնագիտական, Զինուորական, Վաճառականական, Աստղաբաշխական և այլն. բաց աստի քաղաքներու և երկրներու անուններն ու մատենագրաց անուններն և առածներն։

Ամբողջ գործն այժմ պիտի բաղկանայ 75 տետրէ՝ այն է 1200 երես և ուր թէ 649 արդէն արդէն ծանուցուեցաւ. և պիտի ծախուի 69 դրուշ՝ Բաժանորդագինն է 30 դրուշ. իսկ գաւառաց համար 5 դահեկան աւելի, որ է ծախս թղթատարի. առ ի դիւրութիւն գաւառացի թղթադրամ ալ կ'ընդունուի։ Հեղինակին հասցէն «Տէրիսաատէթ-ու Էսկի Զապթիյէ Ճատտէսինտէ Պէրպէրեան մեքթէպիսի քարշըսընտա» պ. Աթինեան 1—3

ԷՍՐԷՌԱՆՍ

[illegible]

1889 տարւոյ հաշիւները, որք համատառած են այս Ընկերութեան Վարչական Խորհրդոյ խնամօք, և հրատարակուած [illegible] պաշտօնաթերթին մէջ, ճշմարտապէս նպաստաւոր արդիւնք ի վեր կը հանեն.

Գանձուած գումարներն, որք 221.000 ֆրանք եղած էին ընկերութեան առաջին տարեշրջանին մէջ, երկրորդին մէջ աւելի քան կրկնապատկած են, 580.000 ֆրանքի հասնելով.

Վնասուց հաշիւը 270.000 ֆրանք ըլլալով, գանձուած գումարներուն 46%ը կը ներկայացնէ, բան մը որ չատ չահաւէտ է. Հետեւաբար 1889ի տարեշրջանին գործառնութիւնք կարեւոր շահ մը կը թողուն.

Ուստի, Վարչական Խորհուրդն որոշած է շահուց վրայ հարկ եղած գումարն առնուլ՝ 5% տոկոս մը վճարելու համար իւրաքանչիւր բաժնեթղթի. Այսպէս, բաժնեթղթոց թիւ 1 կտրոնին վրայ հինգ ֆրանք պիտի վճարուի յառաջիկայ մարտ 15էն, Ընկերութեան սնտուկէն և գործակալութիւններէն.

Այսու հանդերձ յաւելեալ գումարը մեծապէս պիտի աւելցնէ առաջին տարեշրջանէն գոյացած 16.324 ֆրանքի պահեստի դրամը.

Գեղեցիկ արդիւնք մըն է այս, եւ գոհութեամբ կը հաստատենք զայն.

ՆԱՄԱԿ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Այս օրերս ազդարարութիւն մը կարդացի «Շրջիկ Ձեւագէտ» վերնագրով և «Անուն Խրիմեան» ստորագրութեամբ.

Յիշեալ ազգին Պատ. հեղինակն՝ փորձ ձեւագէտ՝ այս անգամ իւր գործունէութեան ասպարէզ ընտրած է բազմահայ Թաղեր՝ ինչպէս Գում-գափու, Եէնի-գափու, Սամաթիա, Մագրի-գիւղ և Սան-Սթէֆանօ՝ յորս վարձած է առանձին տուներ՝ խիստ դիւրուսոյց եւ գործնական եղանակաւ՝ ձեւագիտութեան մասնաւոր դասեր աւանդելու, դիւրամատչելի պայմաններով եւ իգական նորաձեւութեանց համաձայն՝ ամէն տեսակ զգեստներ ձեւել եւ կարելու նպատակաւ.

Տարակոյս չկայ թէ ամէն ընտանեաց հայր խնդութեամբ պիտի ողջունէ սոյն օգտաշատ ձեռնարկն Հայ արուեստագէտին, որ նպատակ ունի մեր աղքատիկ դասուն զաւակաց՝ համեստ աշխատութեամբ ապրուստի միջոց հայթայթել եւ միեւնոյն ժամանակ բարեկեցիկ դասուն եւս օգտակար ըլլալ միացնելով արուեստի և ճաշակի հետ՝ նաեւ ամէն քսակի դիւրամատչելի պայմաններ.

ՀԱՅՐ ՄԸ

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Փարիզ, 24 մարտ

Երեսփ. ժողովը վիճաբանեցաւ Պ. Թիւրէլի հարցապնդման վրայ, ի մասին Թուրքեւֆրանսական դաշնագրոյ (չամչային խնդիրն). Արտաքին գործոց նախարար Պ. Ռիպօ, ի պատասխան, յայտարարեց թէ անպատեհ է յանկարծակի տնօրինութիւն մ'ընել հանդէպ Թուրքիոյ, (արդի տրամադրութիւնները չեղեալ հաչակելով). Ֆրանսական կառավարութիւնը պիտի վերապահէ Խորհրդարանին գործելու ազատութիւնն 1892ին, բայց դաշավէժ ընթացքէ զգուշանալ պարտ է. Չամիչներու խնդրոյն վրայ, կարելի է ուրիշ միջոց մը գտնել, օրինակի համար (չամիչներն այժմեան մաքսերով անցունել տալէն յետոյ) ներքին տուրք մը դընել չամիչէ գինւոյ շինութեան վրայ. ([illegible]). Առեւտրական ոմանց դիտողութիւնները լսելէ յետոյ, ժողովը քուէարկեց Պ. Մէլինի առաջարկած օրակարգն, որով հաւանութիւն կը յայտնէ կառավարութեան յայտարարութեանց.

(Արեւելեան Հեռագրական Գործակալութեան հեռագրէն կը տեղեկանանք թէ ժողովոյն կառավարութեան վրայ վստահութեան օրակարգը քուէարկուած է 23ի դէմ 506 ձայնիւ.)

Պերլին, 24 մարտ

Կը հերքուի այն զրոյցը թէ այս կամ այն դեսպան արտաքին գործոց նախարար պիտի անուանուի. Կայսրն այս պաշտօնին ուրիշ դիւանագէտ մը պիտի անուանէ եղեր.

—Պաւիերայի իշխան-խնամակալը Պիզմարք իշխանին նամակ մը գրկելով, ջերմապէս գնահատեց նորա ծառայութիւններն առ հայրենիս.

Հռոմ, 24 մարտ

Ռէֆօրմ կը հրատարակէ Պ. Քրիսպիի և Պիզմարք իշխանի միջեւ փոխանակեալ հեռագրերը. Պ. Քրիսպի կը գնահատէ խաղաղաւէտ աշխարհաքաղաքականութեան թանկագին ծառայութիւնը զոր Պիզմարք իշխան կը թողու Գերմանիոյ. Ցաւ կը յայտնէ հրաժարման համար, իրենց անսահման բարեկամութեան ու վստահութեան պատճառաւ, որք այսուհետեւ ալ պիտի նուազին. Պիզմարք իշխան ի պատասխան չնորհակալութիւն կը յայտնէ Պ. Քրիսպիի զգացմանց համար, և կ'ըսէ. «Ինձ համար բարեբախտութիւն մ'եղաւ որ Ձեր Վսեմութեան նման պետական մարդու մը հանդէպ գտնուեցայ, երբ Իտալիոյ և Գերմանիոյ գործոց վրայ բանակցեցանք. Կ'աղաչեմ որ իմ յաջորդիս հետ ալ նոյն բարեկամութեամբ և վստահութեամբ վարուիք որք այնչափ նպաստեցին երկուց երկրաց չահերուն».

Փեթերպուրկ, 24 մարտ.

Մարտ 21 թուով կայսերական Ուքազ մը կը հրամայէ 75 միլիոն րուպլի երրորդ փոխառութիւն մը հանել 4% տոկոսով, 1862 ի 5% փոխառութեան մայր-գումարն ամբողջովին հատուցանելու համար. Այս նոր փոխառութեան մայր-գումարն ամբողջովին պիտի հատուցուի մինչեւ 89 տարի. 1900 յունուար 1 էն յառաջ գլխաւորին քանակութիւնը չպիտի աւելցուի, ո՛չ մայր-գումարը պիտի հատուցուի ամբողջովին ո՛չ ալ տոկոսը պիտի զեղչուի. 1862 ի փոխառութեան չրջաբերութիւնն 1890 յուլիս 1 ին պիտի դադրի, և արժեթղթերը պիտի կրնան իրենց թուղթերը փոխանակել նոր փոխառութեան թուղթերուն հետ. Ստորագրութիւնք պիտի ընդունուին ի Ռուսիա, Գերմանիա, Անգլիա, Ֆրանսա, նաև յԱմսթէրտամ, Պրուսէլ և Նիւ-Եորք.

(Արեւելեան Գործակալութեան հեռագրէն կ'իմանանք թէ ռուսական նոր փոխառութիւնն առաջիկայ ապրիլ 3ին (Ն. Տ.) ի հրապարակ պիտի հանուի.)

Փարիզ, 24 մարտ

Փարիզի կոմսուհին երէկ Փարիզ հասաւ, և այսօր Բլէրվոյի բանտը կ'երթայ իւր որդին տեսնելու.

Մատրիտ, 24 մարտ

Երեսփ. ժողովոյն մէջ, արտաքին գործոց նախարարը պատասխանեց թէ ո՛ և է հրաւէր չէ ստացած որպէս զի Սպանիա միջնորդէ Անգլիոյ և Փորթուկալի խնդրոյն.

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 13 մարտ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ		(պահանջի)	110
3 »	»	(վճարելի)	109 5/8
3 »	Փարիզի	(պահանջի)	22 90
3 »	»	(վճարելի)	22 97 1/2

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. Ս. Սերի		19 34 1/2
Պօրսային գոցուելէն վերջը	»	19 34 1/2
Բերայի մէջ	»	19 36
Առաւօտեան բացուելուն	»	19 36 1/2
Կէս օրին	»	19 36

ԻԹԹԻՀԱԶԸ ՏԱՒԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	52 17
Այս առաւօտ	52 22
Կէս օր	52 18

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն	A. Սերի	40 1/4
»	B. »	24 1/8
»	C. »	20 4

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԵՐ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Անգլ.	Լր.	4 28
Քրէտի Ժէնէրալ	Օսմ.	»	8 30
Պանք տը Գօնս	»	»	7 15
Օսմ. Շաւգ է փայէօր	»	»	4 35
Թրամուէյ	»	»	478
Ռումէլի երկաթուղի		Ֆր.	71
Ընդհանուր Ապահովութիւն		»	— —
Բաժնեթուղթ Լավրիոնի		Գ. Կ.	119

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	87 28
Անգլիական ոսկի	»	110 14
Իմբերիալ	»	90 20
Ֆլորին	»	51 15
Ռուսոյի թղթադրամ	»	8 87
» արծաթ	»	77
Մէճ. արծաթ. (տարբ)	»	168 7
Վեցնոց	»	103 20
Հինգնոց	»	103 20
Մեթալիք	»	101
Թասֆիյէ	»	9 10

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Փարիզ, 24 Մարտ, ժամ 3 վայր 3) երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3%	87 85
» » 4 1/2%	105 87 1/2
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	18 05
Օսմանեան երկաթուղի	71 37 1/2
» Ռէժիի բաժնեթուղթք	— —
Պանք Օթօման	536 87 1/2
Քրէտի Լիօնէ	718 75
Իտալական Ռանթ 5%	92 12 1/2
Հելլենական 5%	456 25
Ունիֆիէ Եգիպտոսի	483 75
Եգիպտական միացեալ	476 87 1/2
Պանք տը Փարի	785
Օսմ. մաքս. արժէթուղթ	426 25
Սուէզի ջրանցք	2308 75
Սպանիական արտաքին	73 3/8
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 24

Լոնտոն, 24 Մարտ, ժամ 6 վայր — երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ	97 1/2
Օսմ. » Սէրի Դ.	17 13/16
» » » Ա	40
» » » Բ.	24
» » » Գ.	18
Փոխառութիւն 1877	102 1/4
Պանք Օթօման	11 3/8
Եգիպտական միացեալ (ունիֆիյէ)	94 1/4
» առանձ. (բրիվիլէժիէ)	105 1/8
Տայրա Սանիէ	84 1/8
Տօմանիալ (փոխառ. Ռօչիլտ)	104
Հելլենական 5%	89 1/2
Մօնօբօլ »	74 1/2
Ռուսական 1889	94 1/4
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 24 1/2

Վիէննա, 24 Մարտ, ժամ — վայր —

Օսմանեան երկաթուղի	83 60
» Ռէժիի բաժնեթուղթք	107
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	120 20

Պերլին, 24 Մարտ, ժամ — վայր —

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 35
Ռուսաց թղթադրամ	219 3/4
Օսմանեան երկաթուղի	77 70
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	18

ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑԻ ՄԸ ԽՆԴԻՐ

ՄՈՒՇ, 1890 փետր. 15

60-70 տարի յառաջ Մշոյ Ազգայիններէն 30 տան չափ Հայեր իրենց Մայրենի Եկեղեցին թողլով Պապականութեան գիրկը կը նետուին չնորհիւ Պապական քարոզիչներու չլացուցիչ խոստմանց և նիւթականին բարելաւելու ակնկալութեամբ, սակայն ինչպէս կը խորչին Հայաստանեայց Սուրբ և Առաքելական Եկեղեցին մնելէ իբրև Հերետիկոսի եկեղեցի, և չատ անգամ ալ չեն խղճար իրենց Հայ եղբայրները տարապարտ տեղը զրպարտելէ, այսուամենայնիւ իրենց ննջեցեալներն՝ Հայոց գերեզմանոցը թաղելէ դեռ չեն դադրած. Կ'երեւի թէ հոն, ցուրտ հողին տակ, պապական կղերքերն ու դաւն ատելութիւնները այլ եւս վերջ կը գտնեն.

Մեր Մշեցի Ազգայինքն քանիցս արդէն ծանուցած էին կաթոլիկ Հայոց որ իրենց յատուկ գերեզմանոց մը գտնեն, և թէ այսուհետեւ չեն թողուր իրենց ննջեցեալները Հայոց գերեզմանոցը թաղելու, սակայն կաթոլիկներն՝ այս ազդարարութեան մտիկ չեն ըներ, և երբ երկու օր յառաջ կաթոլիկ ննջեցեալ մը թաղել կ'ուզէին Հայոց գերեզմանատունը, Հայեր թոյլ չեն տար. Խռովութիւնն այն աստիճան բարձրացաւ որ հարկ եղաւ կառավարական միջամտութեան և զինուորական խիստ հսկողութեան. Ննջեցեալն թէեւ թաղուեցաւ ի վերջոյ նոյն գերեզմանոցը, բայց խնդիրը պաշտօնական հանդամանք մը ստացաւ և այժմ կը յուզուի երկու Առաջնորդարաններու և կառավարութեան միջեւ. տեսնենք թէ ի՛նչ վախճան պիտի ունենայ.

Իրաւունք չունի՞ն Հայերն այդպէս վարուելու երբ կաթոլիկաց կողմէ իրենց ըրածէն աւելին տեսած են. Անցեալ տարի Հայ հօրէ և Հայ կաթոլիկ մօրէ Մշեցի 3-4 տարեկան տղայ մը քաղաքէս մի ժամ հեռաւորութեամբ Առէն անունով կաթոլիկ գիւղ մը կը մեռնի և ճիշդ երեք օր անթաղ մնալով կը հոտի, սակայն կաթոլիկ վարդապետը սրբապղծութիւն կը համարի Հայ անմեղ մանկիկը գիւղի գերեզմանոցը թաղելու, հակառակ որ դեկորոյս մօր այնչափ թախանձանաց և գաղն արտասուաց. պատճա՞ռ,— Հայաստանեայց եկեղեցւոյ է զաւակ.

ՎԱՀԷ

ՆԱՄԱԿ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պարտք կը համարիմ յայտնել չնորհակալութիւնս խմբագրութեանդ որ հաճած էր հրատարակել դիտողութիւնս Հրանդի «Մուրացիկ մայրն ու աղջիկն» յօդուածին մի կարեւոր կէտին դէմ, որով անյայտ եւ անանուն քահանայի մը անապացոյց անխղճութեան առթիւ պախարակուած էին բոլոր քահանայքն.

Մեր դիտողութեան նպատակն էր, եթէ երբէք էութիւն ունի այդպիսի քահանայ մը, հանել զնա յատեան կրօնական Պատկառելի Ժողովոյ և պատժել ի զգուշութիւն այլոց. Իսկ Հրանդ, որոյ անխուսափելի պարտքն էր, եթէ կար, մատնանիշ ընել նոյն քահանայն հրապարակաւ եւ գայթակղութեան տեղի չ'թողուլ ընդհանուր եկեղեցական դասուն նըկատմամբ, այդպէս ըրած չէ՛.

Ներկայ խնդրոյն մէջ բան մը միայն պէտք է, այսինքն՝ յանանէ յանուանէ ցոյց տալ թէ ո՞վ է այդ քահանայն, ո՞ր երկրէն, ո՞ր գիւղէն, որ ըստ Հրանդի «[illegible]», մուրացիկ կնիկէն թաղման դրամ պահանջած է, և նոյն [illegible] կինն ըսած է. «[illegible]», զի առանց քահանայի անունն տալու ըսել թէ՛ «Ի՞նչ, մեր քահանաներն ալ մարդ չ՞են, մուրացիկին տուած դրամին մարդ ձեռք կը բանա՞յ», կը նչանակէ յանդիմանել թէ՝ քահանայք ձեռք կը բանան, դրամ կը պահանջեն մուրացիկներէն.

Հրանդ, սոյն ակնարկն բաւ չհամարելով քահանայական դասուն դէմ՝ մուրացիկ կնոջ քով մուրացիկ աղջիկ մը եւս [illegible] ըսելով. «Խեղճ աղջիկ, եթէ դու մեր ՊԱՊԵՐՈՒ ժամանակ ծնէիր, քահանայ մը ձեռքդ կը բռնէր, տուն մը կը տանէր զքեզ» եւն. եւն. և ասկից ինքնին կը հետեւի թէ ԱՐԴԻ ՔԱՀԱՆԱՑՔ նման չեն Հրանդի պապերու ժամանակի քահանայից, ինչպէս և մենք ըսած էինք թէ «[illegible]».

Բայց Հրանդ, իւր երկրորդ յօդուածով, թերեւս ուզելով թեթեւցնել իւր ծանր ակնարկն, ԱՐԴԻ քահանայներն նորերու և ծերերու կը բաժնէ և իւր ՊԱՊԵՐՈՒ ԺԱՄԱՆԱԿԻ ՔԱՀԱՆԱՑ ըսելով՝ արդի կամ ներկայ ժամանակի քահանայից ծերունիներն կը մեկնէ, ոմանց անուններն իսկ թուելով.

Ամէն ընթերցող կրնայ ինքնին մակաբերել որ ներկայ ժամանակի քահանաներն Հրանդի ՊԱՊԵՐՈՒ ԺԱՄԱՆԱԿԻ քահանայքն չեն և չեն կրնար ըլլալ, քանի որ պապերու ժամանակի քահանայից հասնելու առ նուազն ԴԱՐ մը պէտք է. Բայց յայտնանէ, եթէ ներկայ ժամանակի քահանայքն եղած լինէին, անչուշտ կը [illegible] և տեղի չէին տար իրեն մարդասիրութիւն քարոզելու.

Բայց ո՛չ, ո՛չ, արդի քահանայքն իսկ դիտմամբ երկուքի բաժնելով՝ դարձեալ քահանայից պատիւն չփրկուիր, այլ միակ և ուղիղ ճանապարհն այս է, որ Պ. Հրանդ քաջութիւն ունենայ ցոյց տալ ՄՈՒՐԱՑԻԿ ԿՆԻԿԻՆ Թաղման դրամ պահանջող քահանայն.

Այս է մեր յուզած խնդիրն.

Մնամ միչտ աղօթարար

1890 մարտ 8 ՔԱՀԱՆԱՅ ՄԸ
ի Գատըգիւղ

ԴՐԱԽՏԻ ԸՆՏԱՆԻՔ

Ա.

ՌՈՒՋԻՆԵԿԸ

Իմ գառնուկիս սիրտն է
Ջուտ, մաքուր ոսկի.
Ինծի մօրիկ կըսէ,
Կը պառկի խօսքի.

Երկու աչուկներէն
Զինք ըրի պաչիկ.
Թարթիչները խըփեց,
Դիրկս ըրաւ պաճիկ.

Օրուան լուսէն առաջ
Կելնէ վաղ առտուն.
Թռչնիկներուն հետը
Ինքն ալ է արթուն.

Քանի վըրան նայիմ
Սիրտըս կը բացուի.
Թուշն է կարմիր խնծոր,
Եւ աչուին ծաւի.

Եկո՛ւ անուշ մարիկ
Մանչս օրօրենք.
Եւ գիրար սիրելու
Ուխտերնիս նորենք.

Դո՛ւն, ո՛վ ազնիւ կընիկ
Կարծես հարկ հարկինք.
Դո՛ւն, իմ խեղճուկ տունըս
Դարձուցիր երկինք.

Ի՛նչ աղւոր է տըղաս,
Ծի՛ծը քեզ է ելեր.
Աչքը աչքն է, մազն ալ
Վարսիդ սեւ թելեր.

Ա՛ռ գառնուկս, տաքուկ
Ծոցիկըդ պառկի.
Նորէն նորէն երգէ
Երգերդ հրեշտակի.

ՄԻՀՐԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

ԿԱՒԿԱՍԵԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

Երկուշաբթի, յունվարի 29 ին, Թիֆլիսի թատրոնում հայ թատրոնասէրները ներկայացրին առաջին անգամ Գաբրիէլ Սունդուկեանցի «Ամուսիններ» նոր պիէսան. Պիէսան մեծ ոգեւորութեամբ ընդունվեց և առհասարակ, ծափահարութիւնների վերջ չըկար. Հեղինակը մի քանի անգամ բեմ կանչվեց. Սիրողների խաղը չատ գոհացուցիչ էր. Թատրոնը այն աստիճան լի էր մեր ամենաընտիր թէ փողատէր եւ թէ ինտելիգենտ հասարակութեամբ, որ, ինչպէս ասում են՝ ասեղ գցելու տեղ չը կար.

— —

Դրամաննդների գործի քննութիւնը ԹԻՖԼԻՍԻ նահանգական դատարանում վերջացաւ փետրվարի 10ին. Կէս գիշերին դատարանը կայացրեց իր վճիռը, որի զօրութեամբ տասն եւ երեք հոգի մեղադրվածներից ութ հոգի դատապարտված են տաժանակիր աշխատանքներին զանազան ժամանակամիջոցներով, որոնց թվում և հին Նախիջեւանցի քահանայ Սարգիս Օրբելեանց (4 տարի ժամանակով), իսկ հինգ հոգի, այն է՝ քահանայ Գրիգոր Մանդալեան, Թուրք կին Բալա-խանում, աւագ-սարկաւագ Դիոնիսիոս Ղամազեանց, Առաքել Պետրուզով և Արտեմ Բէժանով,—արդարացրած են.

— —

Փետրվարի 14ին Ներսիսեան դպրոցում տօնվեց դպրոցի հիմնադրի՝ երջանկայիշատակ Ներսէս հինգերորդի մահվան 33րդ տարեդարձը. Դպրոցի փոքրիկ՝ բայց բաւական խնամքով պատրաստած դահլիճում խմբված էր երկու սեռի բազմութիւն. Վանքի եկեղեցում պատարագ եւ հոգեհանգիստ կատարելուց յետոյ՝ հանդէսը կատարվեց դպրոցի դահլիճում. Հանդէսը բացվեց եկեղեցական մի երգով. Ապա դպրոցի տեսուչ պ. Սպենդիարեան կարդաց դպրոցի ուսումնական մասի տեղեկագիրը, որից երեւաց հետեւեալը. դըպրոցը այժմ ունի 6 հիմնական դասարան, չորս զուգընթաց և մի պատրաստական դասարան. Դպրոցի աշակերտների թիւը այժմ 347 է, որոնցից 23 որդեգիր են, իսկ մնացածները երթեւեկ. Աշակերտների ամենամեծ մասը վաճառականների որդիք են, ապա գալիս են քանակութեան կողմից՝ արհեստաւորների որդիք, յետոյ երկրագործների որդիք, եւ մի չնչին մասը հոգեւորականների եւ ուրիշ պաշտօնեաների մարդկանց որդիք. Աշակերտներից 181 հոգի Թիֆլիսեցիք են, իսկ մնացածները գաւառներից. Կան և աշակերտներ Թուրքիայից եւ Պարսկաստանից, թէեւ չատ աննչան թւով. Դըպրոցի ուսուցչական խմբի անդամների թիւը 22 է. Տեսուչը իր տեղեկագրի մէջ մանրամասն կերպով կանգ առաւ դպրոցի ուսումնական դրութեան զանազան կողմերի վրայ, եւ իր հաշուի վերջում մատնանիչ արեց, որ տարաբաղդաբար մեր ընտանիքները չեն աջակցում դպրոցին՝ երեխաների դաստիարակութեան գործում. Պ. Սպենդիարեան չնորհակալութեան արժանի մի փորձ է անում, ցանկանալով մանրամասնաբար ծանօթացնել հասարակութիւնը դպրոցի ներքին դրութեան հետ, մի երեւոյթ, որ առաջ տեղի չէր ունենում Ներսիսեան դպրոցում. Ուսումնական մասի հաշուից յետոյ հոգաբարձուներից մէկը. հերթապահ հոգաբարձու պ. Եւանգուլեան, կարդաց դպրոցի տնտեսական մասի հաշիւը, որից երեւաց, որ դպրոցի մուտքը մօտ 47 հազար րուբլի է, եւ մօտաւորապէս այդքան էլ ծախս. Հոգաբարձական հաշուի վում, երջնորից խօսք եղաւ Ներսիսեան դպրոցի մի չատ հին ցաւի մասին, այն է նոր չինութիւնը կառուցանելու մասին. Քանի տարի է արդէն խօսում են այդ մասին և մինչեւ այժմ ոչ թէ միայն ոչինչ չէ արված, այլ եւ յոյս էլ չը կայ, որ չուտով մի բան լինի, որովհետեւ ինչպէս երեւաց հաչուից, չինութեան համար մինչեւ այժմ յետ դրած փողը միայն 17 հազար րուբլի է. Հոգաբարձութիւնը իր յոյսը հասարակութեան աջակցութեան վրայ է դնում դպրոցի չինութիւնը կառուցանելու մեծածախս գործում. Հանդէսի վերջում դպրոցի վարժապետներից մինը՝ պ. Պերճ Պռօշեան մի ճառ կարդաց Ներսէս Ե. ի անձնաւորութեան եւ նրա արտասովոր արժանաւորութիւնների մասին,— մի բան, որ նորութիւն չէ, բայց եւ այնպէս միշտ հաճելի է լսել. Հանդէսը փակվեց առաջնորդ Մամբրէ եպիսկոպոսի ասած մի քանի խօսքով եւ աշակերտների համերգով. Չենք կարող չը նկատել որ այս տարի ընդհանրապէս Ներսիսեան դպրոցի մինչ փակված կեանքի մէջ մի կենդանութիւն է նկատվում, հասարակութեանը առիթ է տրվում աւելի յաճախ մօտենալու այդ կղզիացած հիմնարկութիւնը,— եւ այդ գլխաւորապէս նոր տեսուչ պ. Սպենդիարեանի չնորհիւ. (Մշակ)

ՄՈՒՍԱ ՊԷՅԻ ԴԱՏԸ

ՇԱՐ. ԵՒ ՎԵՐՋ ՀԱՐՑԱՔՆՆՈՒԹԵԱՆ

ԿԱՐԱՒԱՆԱՊԵՏ ԱԼԻ ԱՂԱՅԻ

ԱՌԱՋԻ ՀԱՐՑԱՔՆՆԻՉ ԴԱՏԱՒՈՐԱՑ

Հարցաքննիչ դատաւորին որոշմագրէն յետոյ Ճէլէպէ Մէհմէտ կը հրատարակէ ընդհանուր դատախազին դատագիրն որ կարաւանապետ Ալի աղային կարաւանին կողոպտուելու դէպքին առթիւ եղած պարագաները, վկայից յայտարարութիւնն և յարակից ուրիշ պարագաներն ինչպէս նաև վկայից և Ալի աղայի յայտարարութեանց հակասութիւններն և այլ մանրամասնօրէն յիշատակելէ յետոյ կը յանգի հարցաքննիչ դատաւորի որոշմագրոյն հետեւութեան, որով Մանուկը, Յովսէփը, Ալիքսանն ու Ճիհանկիրն իբրեւ սուտ վկայ ճանչելով, և նկատելով որ նոցա այս արարք, իբրեւ ոճիր, կը համապատասխանէ Պատժական օրինաց 207րդ յօդուածին, կը պահանջէ որ ձեռնհաս իչխանութիւնը հարկ եղածն ի գործ դնէ ասոնց նըկատմամբ.

Մուսա պէյի համար ևս կը պահանջէ որ, ըստ տրամադրութեան Պատժական Դատավարութեան օրինաց 123րդ յօդուածի, որոչուի թէ դատաքննի տեղի չկայ, զի Մուսա պէյի վերագրեալ այդ աւարառութիւն հաստատուած չէ ու և է ապացոյցով.

Ըստ հանուր դատախազին դատագրէն՝ յետոյ հրատարակուած է Ամասիացիս ատեանի պաշտօնագիրն, որ յիչեալ յետոյ խնդրոյն նախորդ պարագաները. Հետեւեալ եզրակացութեան կը յանգի.

Ամասիոյ ատեանը յետ խորհրդակցութեան Նկատելով որ Թէեւ Յովսէփի, Մանուկի, Ալիքսանի և Ճիհանկիրի համար որոշուած է թէ խանդ ստոյգն, իբրեւ ոճիր, կը համապատասխանէ Պատժական Օրինաց 207րդ յօդուածին տրամադրութեան.

Նկատելով որ թէեւ հարցաքննիչ դատաւորի որոշմագրոյն մէջ յառաջ բերուած փաստերը բաղդատմամբ կերպիւ հաստատած են թէ Յովսէփի, Մանուկի, Ալիքսանի եւ Ճիհանկիրի յայտարարութիւնք բացարձակ սուտ են.

Նկատելով որ սոքա իբրեւ վկայ իրենց յայտարարութիւններն բրած չեն դատարանի մը ատեան եւ ի ներկայութեան երկուց կողմանց.

Նկատելով որ, վկայութիւնն այն պարագային մէջ ամբողջութիւնը կը գտնէ երբ տեղի ունենայ առաջի դատաւորին և ի ներկայութեան երկուց կողմանց.

Նկատելով որ, ասոնք ոչ թէ սուտ վըկայներ, այլ պարզ ստախօսներ են, որով սուտ վկաներու նկատմամբ օրինաց սահմանած պատիժը չեն հրաւիրեր իրենց վըրայ.

Հետեւաբար ջնջելով հարցաքննիչ դատաւորի կողմէ ասոնց նկատմամբ տրըուած որոշումը, կ'որոշուի թէ Յովսէփի, Մանուկի, Ալիքսանի եւ Ճիհանկիրի դատաստանի տեղի չկայ.

Գալով Մուսա պէյի համար տրուած որոշման, Ատեանը, նկատելով որ, թէեւ անձնական դատախազ Ալի աղա բողոքագիր մը տուած է բողոքելով այս որոշման դէմ.

Նկատելով որ Ալիի՝ իւր բողոքագրոյն մէջ առաջ բերած պատճառներն, վերադրեալ բաղդատութեանց նայելով, աներդունելի են.

Եւ նկատելով որ, տեղի ունեցած հարցաքննութիւնք օրինաց համաձայն տեղի ունեցած են եւ որոշումն ալ տրուած է օրինաց տրամադրութեան համաձայն.

Հետեւաբար Ատեանը կ'որոշէ փակեցնել հարցաքննիչ դատաւորի այն որոշումը թէ Մուսա պէյի համար դատաստանի տեղի չկայ.

7 Ճէմազի իւլախըր 207
16 Յունուար 308

. .

Մեր վաղուան թուով պիտի հրատարակենք Մուսա պէյի դատախազներէն Բաղէչցի Ղազար Կարապետեանի հարցաքննութիւնը.

Տես Արեւելքի 1815, 16, 21, 22, 23, 25, 38, 39, 46 և 48 թիւերը և վերջ.

ՏՕՔԹՕՐ Գ. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

Սկիւտարէն փոխադրուած է ի Բերա Պէքեար փողոց թիւ 9.

Երկուշաբթի, հինգշաբթի և չաբաթ օրերը կէս օրէն վերջ իւր բնակարանը կ'ընդունի հիւանդներն և երեքշաբթի օրեր ձրիաբար կը դարմանէ աղքատները. 47

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

Ընկերութեան գրասենեակները փոխադրուած են ի Մաքրի խան, թիւ 2, Վոյվոտա, Ղալաթիա (Լորանտօ խանին քով).

Ամէն տեղեկութեանց համար դիմել առ գործակալ Պ. Ժ. Ժ. Գասգէլ 235 6—12

ՍԳՈԴԻ ՄՕՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Կ. Պոլիս, 25 սեպտեմբեր 188

Պարոնայք Սգոդ և Պօուն,

Յորմէ հետէ սկսած եմ գործածել ձեր Սգոդի Օշարակը, միշտ լաւ արդիւնքներ ունեցայ մանկանց խուլոյցին և սնարինութեան հիւանդութեանց [illegible] մէջ.

Իմ կարծիքս է թէ այս հաճոյ և յաջող պատրաստութիւնը միշտ նախամեծար համարուելու է Մօրու ձկան իւղէն և կը յանձնարարեմ զայն.

ՏՐ. Ա. ԱՆՏՐԷԱՏԷՍ
Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակին

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Միսաֆիրխանէի ասքէրի տէրունինուն վագը մէէքիւլամ վէ մէշրուպաթ սաթըլըղըմըն պին իւչ եւուզ ալթը սէնէի մալիյէ իպթիտասընտան իթիպարէն միւդդէթի սէնէյէ պիր սէնէ օն դէօրթ զուրուշ իլէ թալիպի էօհտէսինտէ օլտուղընտան պու նուտան զիյադէ թալիպ օլանլարըն մարտըն օն պէշինտէ դասար մուհասէպէ տայիրէսինէ կելմէլէրի իլան օլունուր.

10 մարտ 1890
Նօ. 13 374

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Իզմիրտէ պուլունան վէ պիլիճմալ պուլունմըրըլաճագ ասքէրի Շահանէ իչիւն մահալլինտէ մէվճուտ մինուալ պուլունան էրզագ վէ սայիրէտէն թադիմին պէհէր գըյէսի գըրգ իքի, բէքսիմէտին էլլի պիր, էթմիշ պէշ, նանը ազըղըն 32, կիւշթիւն եւուզ սէքզէն իւչ, էրզին էթմիշ, ևատէնին իւչ եւուզ էթմիշ, բաթաթէսին եւուզ միւ իւչ, ֆասուլյանըն գըրգ պէշ, կազ եաղընըն գըրգ իքի, րուղէնի զէյթին եւուզ ալթմըշ թօզուզ, սօղանըն օն ալթը բուչուք, հաթապըն իւչ եւուզ թօքսան, դէյթունըն եւուզ եիրմի սէքիզ, չայիրին իքի պին իւչ եւուզ թօքսան, սապունըն եւուզ օն թօզուզ, սամանըն օն պիր, չէքէրին թօքսան էքթի, քէօմիւրին պին իւչ եւուզ գըրգ, ֆիյաթլարը իլէ օրաճա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ իչպու չէհրը մարթըն եիրմինճի կիւնիւ գարարը գաթիի վիրիլէճէկինտէն պուրաճա իհալէսինա թալիպ օլանլարըն մազգամը Սէրասքէրի լէվազըմըթը ումումիյէ դայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

12 մարտ 1890 375
Նօ. 14 1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նէֆսը Սէլանիք իլէ միւչթէմէլաթը օլան Պէօլիւք վէ Քիւչիւք Գարապուրուն վէ Քէսէնտիրէ վէ Լէնդազատա պուլունան ասաքիրի չահանէ իչուն իւչ եւուզ ալթմըշ սէքզ պին մարթընտան իթիպարէն պիր սէնէլիկ օլարագ մահալլինճէ մէվքիւլ միւնագասասը պուլունան էրզագը միւթէնէվվիա վէ սայիրէնին պուրաճա իթասընա թալիպ օլանլարըն մարթընը իլանտէն իթիպարէն պիր հաֆթայա գատար մազգամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ դայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

12 մարտ 1890 376
Նօ. 15 1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Շէհրը րամազանը Շէրիֆտէ ասաքիրը չահանէյէ վէրիլմէք իւզրէ միւպայաա օլունաճագ օլան եիրմի պին գըյէ դէյթունը իլէ օն պէշ պին գըյէ բէյնիրին մարթը րումինին օն եէտինճի վէ եիւզ էլլի պին գըյէ խօշաբլըգ իւզիւմիւն չէհրը մէզքիւրին եիրմի պիրինճի կիւնլէրի գարարը գաթիի վիրիլէճէկինտէն իթասընա թալիպ օլանլարըն մազգամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ դայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

12 մարտ 1890 377
Նօ. 16 1—3

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՕՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 6,515,542

ՀԱՍՈՅԹ 1888 ՏԱՐՒՈՅ 2,085,347

ՆՕՐԹՀԸՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,581,000

ՀԱՍՈՅԹ 1888 ՏԱՐՒՈՅ 967,900 1

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ անեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար գիրենք ներկայացնել. նաև երբ ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչև ցարդ տուժած գումարին 17,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի ։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և գրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գոմիսիօն խանի անկիւնն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց

Ա. ՄԱՅԵՐ ԵՒ ԸՆԿ.

Բերա, Թիւնէլի հրապարակ և Պոլիս, կամուրջին գլուխը

Ձմրան համար մեծ քանակութեամբ
նոր համգերձներ եկած են

ՉԱՓԱՉԱՆՑ ԱԺԱՆ ԳՆԵՐՈՎ.

ՎԵՐԱՐԿՈՒԻ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ

ԲԱՐԻԶԵԱՆ ՆՈՐ ԱՊՐԱՆԱՑ
ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ 287

L'ԷՍՊԷՐԱՆՍ L'ESPERANCE

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Արտօնեալ Դրամագլուխ	Ֆր. 10,000,000
Ստորագրեալ »	» 1,000,000
Վճարեալ »	» 864,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի ամէն տեսակ կալուածներ, կարասիք, մթերանոցներու և վաճառատանց մէջ գտնուած ապրանքներ՝ խիստ դիւրամատչելի գներով և ամենաչահաւոր պայմաններով ։

Ընկերութիւնս մեծագումար գործեր կարենալ ապահովագրելու համար միացած է Եւրոպեան չորս կարեւոր ընկերութեանց հետ՝ որոց Դրամագլուխը կը համնի աւելի քան 16,000,000 Ֆրանքի ։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի գրասենեակս Ընդհանուր Գործակալութեան, ի Պոլիս, Պաղչէ Գաբու, Ճէլալ պէյ խանի ճիշդ դէմ Թիւ 21-22 ։ Ընդհանուր Գործակալք բովանդակ Թուրքիոյ ՍԱՀԱԿ ԳՈՍԻՖ և ԸՆԿ.

320

GUERISON Prompte et Certaine !

Affections des voies urinaires, Blennorrhagies, Catarrhe, Cystite, Néphrite suppurée, Mal de Bright, Coliques néphrétiques, Enthérite chronique.

CAPSULES DE SANTAL DE LACROIX

PHARMACIEN DE 1re CLASSE
LAURÉAT de la SOCIÉTÉ de PHARMACIE de Paris
Lauréat et Ex-Préparateur de l'Ecole supérieure de Paris
76, Rue du Château-d'Eau, 76
PARIS

DÉTAIL : DANS TOUTES LES PHARMACIES

Ընդհանուր մթերանոցն է ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ ԺՈԶԷՖ ՔԱՆՁՈՒԲԻ, Մեծ փողոց Բերայի, և ԴԵՂԱՐԱՆ Ա. ՄԸՐՀԱՄԷԹՃԵԱՆ, Պոլիս, Պաղչէ-Գաբու, 18 64

ՀԱԶԻ ՇՆՉԱՐԳԵԼՈՒԹԵԱՆ, ՊՐՈՆՇԻԴԻ, ՀԱՐԲՈՒԽԻ, ՑՐՏԱՌՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՁԱՅՆԻ ԿԵՐԿԵՐՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

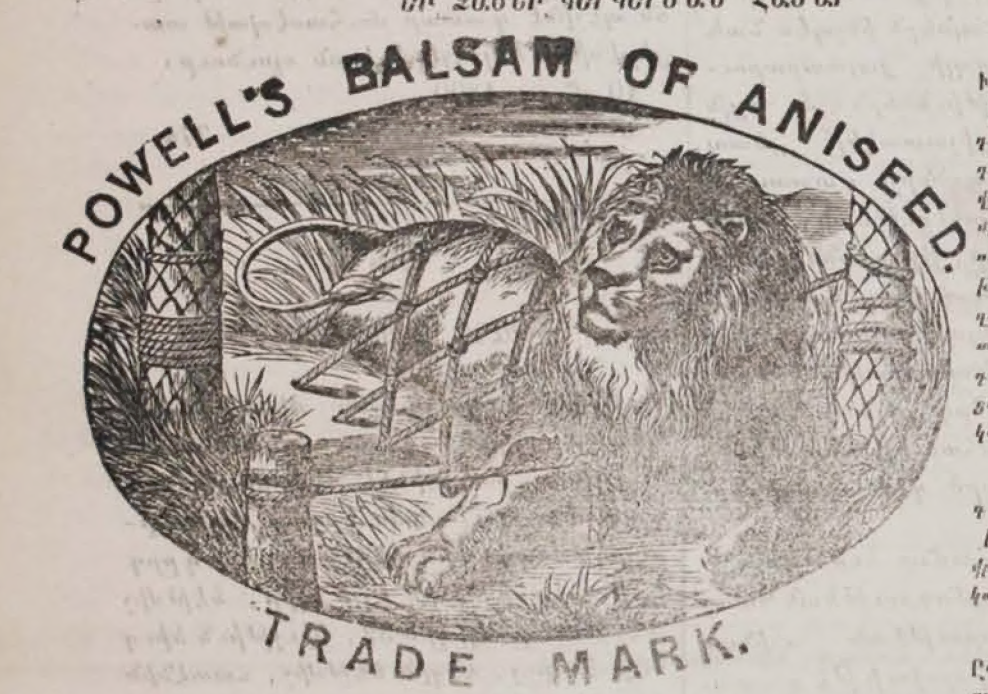

ՇՆՉԱՓՈՂԻ ԵՒ ԽՌՉԱՓՈՂԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ դէմ երբ ապահով դարման մը գտնելն վերջացած համբաւը միշտ կը հաստատուի այն բազմաթիւ նամակներով զորս Պ. Փոուէլ կ'ընդունի անոնցմէ որք գործածած և ճանչցած են նորա յատկութիւնները ։

«Անգլիոյ Թագուհւոյն ՆԷՂԼԻ Թնդանօթակրոյն վրայ, ի Ռիօ, ըՍկովտիա ։

«Սիրելի պարոն, Լսա որում կը ներածէի յաւելու հազէ մը որ գիշերը կ'արգելուր ինծ քնանալ և ցերեկը հանգիստ անցնելու, Վ. սեմ. կամս փարթինէսյան Հնարաւորեց ինծ գործածել ձեր անզուգական բալսամներն անիսոնի հատիկներով և կը սմ հաստատել ձեզ թէ առաջին գործածութենէն իսկ զգալի բարւոքում կրեցի, սակայն իսկ պէտք ունենալու գործելու գազրեցնելու, և առաջին փոքր որուակը բալորովին բուժեց զիս ։ Ուստի անոր ազդեցութեան վրայ ունեցած մեծ վստահութեամբս կը յանձնարարեմ զայն այլոց ։ (Ստոր.) Վ. ԼԻՆԶԷԼ, Նէվլի Թնդանօթակրէն ։»

Կը վաճառուի ամեն դեղատանց և արտօնեալ դեղերու վաճառականաց քով, շիշը 1 շիլին ½ բէնսի, 2 շիլին 3 բէնսի և 11 շիլինի — Պատրաստեալ ձեռամբ ԹՈՄԱՍ ՓՈՈՒԷԼԼ, 4, Ալպիոն Բոլէյս, Պլաքֆրիէրս րոտ, Լոնտոն ։

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ Ներկայացուցչին քով.

64 Մ. ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ

Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վ. ոյվուա, պահականոցին քով, կայարան Թրամուէյից, 95 և 67

ՆՈՒՊԻԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

Խիստ յարմար է ներկելու համար կօշիկներն որք առաջին անգամէն կը փայլին, առանց խոզանակելու պէտք ունենալու ։ Այս փայլն, որ Նուպիական ներկին յատուկ է, ամբողջ շաբաթ մը կը տեւէ ։ Կօշիկներն անթափանցելի կ'ըլլէ ջուրի և խոնաւութեան ։ Տիղմը կամ ուրիշ աղտեղութիւններ դիւրաւ կը մաքրուին թաց լաթով մը, առանց փոխելու ներկին փայլը կամ գոյնը ։

Այս ներկը կը յարմարի արանց և կանանց ամեն տեսակ կօշիկներու ։ Կարելի է գործածել զայն նորոգելու համար ճամբորդութեան կաշեղէնները ։

Գործածման եղանակ. Ներկելի առարկայն խնամով սրբել, այնպէս որ հին ներկէն հետք չմնայ ։ Այդ փայլուն ներկէն բոլոր, կամ աղուորագոյն մը կամ վրձինով թրջուած մաքուր լաթին կը չորնայ ։ Ջգուշանալ կեղծիքէն ։

Ընդհանուր կեգրոնատեղին է ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ. Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վ. ոյվուա, Պահականոցին քով, կայարան Ղալաթ Թրամուէյից, Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա ։ 7

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈՏԴԻ ՕՃԱՌԸԱԿ)

ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՃՈՒՏ ԻՒՂ

Իփոֆոսֆիտ տը շօվ և սոտայով

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈՏԴԻ և ՊՕՈՒՆԻ, ի Նիւ-Եորք ։

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորու ձկան հաւմ իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, իբոֆոսֆիզներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճաղաճութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն ։

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով ։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս. ՀԱՄՄԸՐ ԵՒ ՀԻՐՉԷԼ 81

L'ԱՎԸՆԻՐ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ — L'AVENIR DES FAMILLES

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՎԱՍՆ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՑ
ԿԸ ԳՈՐԾԷ
ԸՆԴ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ԳԱՂԻՈՅ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Է ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
61, ՌԷԲԻՒՊԼԻՔ ՓՈՂՈՑ, ԼԻՈՆ 61 (ՖՐԱՆՍԱ)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 80,000,000 Ֆրանք

ՄԻՆՉԵՒ ՑԱՅՍՕՐ ԵՂԱԾ ՎՃԱՐՄՈՒՆՔ 1,500,000 Ֆրանք

Լ'ԱՎԸՆԻՐ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ, որ հաստատուած է նպաստելու համար փոքր խնայողութեանց, արագ զարգացում մ'ունեցած է ։ Իւր նպատակն է որոշեալ պայմանաժամի մէջ վերակազմել դրամագլուխն ։

Ընկերութեան գործառնութիւնք բազմազան են, ինչպէս չորմական արժէից և փոխ տրուած դրամագլխոց ապահովագրութիւն, կորուսեալ դրամագլխոյ մը վերակազմութիւն, Երաշխաւորութիւնք և Դիւրավճարք՝ փոխառութեանց և Տարաժամկէտ ապրանքոց և վաճառականութեան մէջ գործածուած դրամագլխոց, մանկանց համար օժիտք, հանգստեան տոկոսք ծերութեան համար, ցկեանս եկամուտներու կազմութիւն, ի մի բան այն ամեն գործառնութիւնք որոց նպատակն է խնայողութիւն ։ Ընկերութեան Պոլսոյ գործակալութիւնն սկսած է 1884 Յունուար 1 էն ։

Տեղեկութեանց և բաժանորդագրութեան համար դիմել առ Պետրոս Էֆէնտի Անպարճեան, գործակալ Ընկերութեան ի Կ. Պոլիս, Թաշ խան, Թիւ 40. Պաղչէ Գաբու, Պոլիս ։ 42

ԼԱ ՌՈՒԱՆԷԶ
LA ROUENNAISE

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի 1837

Կեդրոնատեղի՝ 18, Սէն-Մառք փողոց, Բարիզ

Դրամագլուխ, 4,000,000, Վճարեալ վնասներն իբր 30,000,000

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի գրասենեակս ընդհանուր գործակալութեան, Ղալաթիա, Մահմուտիէ փողոց, Թիւ 2, Ճէրէմեան խան, Գամոնտոյի Պանգային դիմաց ։

Ընդհանուր գործակալք բովանդակ Թուրքիոյ և Յունաստանի
ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՍԼԸԼԵԱՆ և ԸՆԿ.

166

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տօքթօր Այէրի ջերմային հիւանդութեանց այս դեղն՝ որ անխառն բաղադրութիւն մի է զուտ բուսեղինաց, է դառնահամ և աղէտ կազդուրիչ ամեն տեսակ Ֆիզիգական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճախճախուտ վայրերու ջերմոտ կլիմայից վատ ու ապականեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնը և ապաքինիչ ստոյգ յատկութիւնը երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդեանցը ստոյգ գիտութեամբն ։ Այս Ֆիզիգական խանգարումներն յառաջ կուգան օդին մէջ լողացող թունաւոր անտեսանելի նիւթոց միջոցաւ, երբ թոքերէն անցնելով կը մտնէն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդը, և յառաջ կը բերեն ամեն տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորումն, որոց ամ անուններն տրուած է. ջերմն և սարսուռ, թագուն ջերմ, պարբերական ջերմն, ընդհատեալ ջերմն, մաղձային տենդ և հրատապ տենդեր ։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտը ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճախճախուտ վայրերէ բուրեալ ժահահոտ նիւթերով, կամ բաց աղբանոցներէ և ականներու ծակտիկներէն ելած թունաւոր կազերով, զորս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ ։

Այէրի ջերմի ու տենդից դեղն կը ջնջէ այդ թունաւոր նիւթոց կամ կազերու ազդեցութիւնը և դուրս կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ գործածութիւնն ստուգապէս անվտանգ և անվնաս է և օգտակար ստոյգ, միայն թէ տրուած հրահանգին համեմատ գործածուի ։ Կը ծախուի Մինասեան և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Կարաքէօյ Նուազդում ։ 181

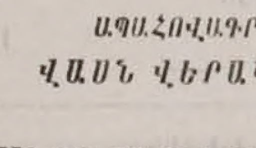

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒՔԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսէյլ-Տ և Բարիզ Կէօ-Կոնստանդնուպոլիս

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթումի երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Մէնիէյէ որ մարտ 19ին Մարսիլիայէն և մարտ 25ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի ։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Մոտէլ որ պիտի մեկնի ապրիլ 1ին ։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,

Ա. կարգ 300 Ֆրանք
Բ. » 220 »

Ուղեւորաց և ապրանքներու
Նաւուղիղի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն ԹԻՄՈԹԷ ՐԸՍՈՒԼ

Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միւէթ Մահմուտ փողոց, Թիւ 14

371

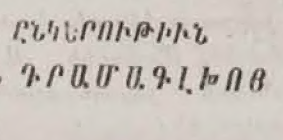

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՑ

Կ. Պոլսոյ և Լիվերփուլի միջեւ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումպրիա	7718	Գադալոնիա	4841
Էդրուրիա	7718	Պոթնիա	4535
Սերվիա	7391	Սամարիա	2574
Աւրանիա	7268	Մարաթոն	2408
Գամբանիա	5587	Ալկլա	2393
Սեֆալոնիա	5517	Սարտինիա	2166
Կալլիա	4809	Քարիթիա	2246
Սիթիա	4557	Բալմիրա	2144
Սլէբօո	2143	Թրիփոլի	1899
Քէսար	1876	Մորոքքօ	1855
Երդուրկ	1614		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ Գործակալ
Thomas C. Joly

Թիւ 1, Քիւչիւք Հայիլ փաշա խան, Ղալաթիա

196

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ.

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ 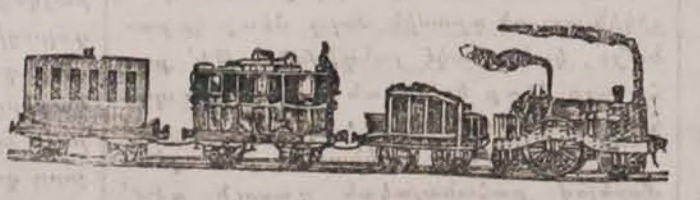 ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՃԷ

Սկսեալ ի 3 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1889, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ (Առաւօտ: 6–24; Իրիկուն: 26–44; ժ. վ.)

	6	8	10	52	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44				
Կ. Պոլիս	6 30	7 —	7 30	7 50	8 30	9 —	9 30	10 —	10 30	11 30	12 ...	1 30	2 ...	2 30	3 ...	4 —	4 30	5 ...	5 30	6 —	6 30	...	...	...	...
Գում-գափու	6 39	7 9	7 39	8 8	8 39	9 9	9 39	10 9	10 39	11 39	12 13	1 39	2 8	2 39	3 9	4 9	4 39	5 9	5 39	6 9	6 39	...	...	...	...
Եէնի-գափու	6 43	7 13	7 43	...	8 43	9 13	9 43	10 13	10 43	11 43	12 17	1 43	2 12	2 43	3 13	4 13	4 43	5 13	5 43	6 13	6 43	...	...	...	...
[illegible] փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Սամաթիա	6 49	7 19	7 48	...	8 49	9 18	9 49	10 19	10 49	11 48	12 22	1 49	2 17	2 49	3 18	4 19	4 49	5 19	5 49	6 19	6 49	...	...	...	...
Եէտի-գուլէ	6 54	7 23	8 1	8 22	8 54	9 21	9 53	10 23	10 53	11 54	12 25	1 54	2 20	2 53	3 22	4 24	4 54	5 23	5 55	6 25	6 55	...	...	...	...
Մագրիգիւղ	7 9	7 34	8 12	8 39	9 6	...	10 4	10 34	11 6	12 6	— ...	2 6	...	3 4	3 36	4 34	5 6	5 31	6 8	6 36	7 6	...	...	...	...
Այ Ստեֆանօ	7 18	...	8 21	8 52	9 15	...	...	...	11 15	12 16	— ...	2 15	...	...	3 45	...	5 15	...	6 26	...	7 15	...	...	...	...
Քիւչիւք Չէք.	...	...	...	9 3	...	...	...	...	...	12 24	— ...	...	...	...	...	...	...	...	6 34	...	...	...	...	...	...

ՔԻՒՉԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՃԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ (Առաւօտ: 5–23; Իրիկուն: 25–43; ժ. վ.)

	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	51	43				
Քիւչիւք Չէք.	...	6 50	...	...	...	...	...	...	...	...	...	1 20	...	...	...	...	...	...	...	6 15	...	...	...	...	...
Այ Ստեֆանօ	6 30	7 —	...	8 —	8 30	...	9 30	...	...	11 26	...	1 30	...	2 30	...	4 ...	...	5 30	...	6 27	...	...	...	...	...
Մագրիգիւղ	6 40	7 10	7 40	8 11	8 40	...	9 40	10 10	10 40	11 37	...	1 40	...	2 40	3 10	4 10	4 40	5 40	6 10	6 42	7 5	...	...	...	...
Եէտի-գուլէ	6 52	7 22	7 51	8 23	8 52	9 26	9 54	10 24	10 52	11 51	1 25	1 53	2 25	2 54	3 21	4 23	4 53	5 54	6 24	7 —	7 16	...	...	...	...
Սամաթիա	6 56	7 26	...	8 26	8 56	9 29	9 58	10 28	10 56	11 55	1 28	1 57	2 28	2 58	3 25	4 27	4 57	5 58	6 28	...	...	...	...	...	...
[illegible] փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Եէնի-գափու	7 2	7 32	...	8 32	9 2	9 34	10 4	10 34	11 2	12 1	1 34	2 3	2 34	3 4	3 31	4 33	5 3	6 4	6 34	...	...	...	...	...	...
Գում-գափու	7 8	7 38	7 59	8 38	9 8	9 38	10 8	10 38	11 7	12 8	1 38	2 7	2 38	3 8	3 35	4 38	5 8	6 8	6 38	7 11	7 27	...	...	...	...
Կ. Պոլիս	7 16	7 46	8 7	8 46	9 16	9 46	10 16	10 46	11 15	12 16	1 46	2 15	2 46	3 16	3 43	4 46	5 16	6 16	6 46	7 20	7 35	...	...	...	...

Հայր ծրարներն անխափր կ'ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մագրիգիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց միջև բանող կառախմբոց մէջ միայն կ'ընդունուին. Թիւ ... և 2 կառախմբերն ունին Ա. Բ. և Գ. կարգի վագոններ. միւս կառախմբերն ունին միայն Բ. և Գ. վագոններ.

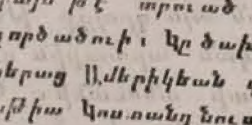

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվերփուլ և Մանչեսթրի միջև բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Փանորմօ	4200	Աֆրիքօ	3000
Ֆէրոս	4000	Օսպորթօ	3000
Օսմանլի	4000	Նէբթիւն	3000
Սեսոստրիս	3250	Բէրա	3000
Թիպր	3250	Լոտիւս	800
Մակետոնիա	3250	Օլիմբոս	800
Մարիոթիս	3250	Սէռիլ	700

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ. Ոււիթոլ խան

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ. 31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվըրբուլ

181